

SZÉKELY PRIMOR CSALÁDOK

ÍRTA

DR. VITÉZ ÁKOSFALVI SZILÁGYI LÁSZLÓ

BUDAPEST

1938

TARTALOM

Előszó	5
A székelyek eredete és csatlakozása a honfoglaló magyarokhoz	8
A székely nemzet három rendje	12
A székely rendi oklevelek és rendijegyzőkönyvek ..	19
A székely származás bizonyítása	23
A primor családok	28
Források	69

Előszó

A család az egymással leszármazás útján kapcsolatban álló, egy vérből eredő, azonos történeti multtal bíró és ennek folytán magukat összetartozónak érző személyek összessége. A család-szeretet alapja az elődök tisztelete és emléküik megbecsülése, egyzersmind ez az alapja a hazafiságnak is. Ezért a faji öntudat ápolása hazafias feladat és kötelesség. Amely család multját elhanyagolja és őseinek emlékét nem tiszteli, az a nemzet életfájának egyik gyökerét saját kezével metszi el, mert ahol nem érzik az együvé tartozást, ott megszűnik a nemzeti közösség érzése is.

Ezek a gondolatok vezérelnek akkor, amikor családaink egyik csoportjának, a székely primor családoknak multjához adatokat szolgáltató munkámat útjára bocsátom. A családtörténet a családok útján a nemzethez való vérségi és hagyományos odatarozás, a vérközösség legértékesebb öntudatnevelő eszköze, s nem az előkelősködés elviselt palástja. Ezért nemzeti szempontból fontos, hogy elődeink sorsa iránt érdeklődjünk és a megmaradt adatokat feljegyezve, a feledéstől megmentsük. Az adatok összefoglalásával azt céloztam, hogy azok a munkámban előforduló családok multja iránt érdeklődőknek támaszpontul szolgáljanak, s előmozdítsák a Székelyföldhöz való tartozásnak és a székely származás tudatának emlékezetben tartását. Emellett példáját óhajtottam nyújtani annak, hogy miként kellene az összes székely lófő- és gyalogrendbeli családok adatait is feldolgozni, hogy azokat a fajiságuk és vérségük után nyomozó utódok könnyen megtalálhassák és kutató munkájukban felhasználhassák.

Az Árpád vezetésével beözönlő magyarsághoz, mely hét magyar és egy kabar törzsből állott, a már korábban Hazánk területén lakó rokon székelység kilencedik törzsként önként békésen csatlakozott. Ezért a székelyek, mint a honfoglalásban résztvevő

kilencedik törzs ivadékai, mindannyian szállásbirtokosok voltak, tehát a legősibb nemességhez tartoznak. A székelység a királyság idejében is megőrizte törzsi különállását és nemzeti autonómiáját. A székely nemesség három rendre, fő- vagy primori rendre, lóförendre és gyalogrendre oszlott, amely rendek tagjainak egymástól való különbsége pusztán magasabb rendiségükben nyilvánult, hasonlóan az erdélyi Magyarföldön levő főrend (grófok, bárók) és nemesirend tagjai közötti különbséghez. Az erdélyi fejedelemséghez tartozó Magyarföldön és Székelyföldön ugyanis sohasem alakult ki a magasabb és az alacsonyabb nemesi rendek között olyan mértékű különbség, mint a szűkebb értelemben vett magyar királyságban, mert ott a főnemesek (grófok, bárók, primorok) körébe való tartozás nem biztosította az országgyűlésen való személyes részvétel jogát¹ és nem eredményezte az alacsonyabb nemesi rendektől társadalmi téren való elkülönülést. Az erdélyi főrendeket a nemesi rendekkel állandóan szoros társadalmi és vérségi kapcsolatok fűzték egybe, s ez a közvetlen társadalmi és vérségi összeköttetés elejét vette annak, hogy az erdélyi (grófi, bárói) és a székely (primori) főnemesi rendek kialakulása az alacsonyabb nemesi rendekkel szemben élesen elkülönített felosztást idézhessen elő. A székely főrend, hasonlóan az erdélyi magyar főrendhez nem biztosított különleges jogokat. E főrendnek nem volt több joga, nagyobb kiváltsága a többi nemesi rend hátrányára, ezért közöttük csak a rendi hovatarozás tett különbséget. Az 1791. évi erdélyi XVII. t. c. bevezetése azt az elvet állapította meg, hogy a különböző nemesi rendek („magnates, proceres, et nobiles“) a szabadság egy és ugyanazon előjogát élvezik, s egyiknek sem lehet nagyobb vagy kisebb szabadsága, mint a másinak. Amikor a székely nemzet évszázadok során kialakult rendi tagozódását a jelenkorig megőrizte, ezzel nem vétett a most idézett törvény ellen, mert a szabadság előjoga mindhárom ősnemes rend tagjait egyforma mértékben illette meg.

Munkám a primor családoknak a rendi oklevelek és a rendi jegyzőkönyvek alapján összeállított névsorát tartalmazza, s emellett a székelység honfoglalását és jogi viszonyait, valamint a szé-

kely társadalom kialakulását és fejlődését ismerteti. Ezeken kívül olyan tudnivalókat foglaltam össze, melyeknek minden székely gyakorlati hasznát veheti. A székely nemzet és annak minden jvadéka született nemes, akit nemesi előnévénél és címerénél használati joga ma is megillet. Ezért részletes útbaigazítást adok arra vonatkozólag, hogy a székely származás és az ezzel együttjáró nemesség, előnév és címer igazolása napjainkban a legegyszerűbben miképen történik.

A *primor családok* című rész a fejedelmi oklevelek és a rendijegyzőkönyvek alapján kikutatható összes székely primor családokat magában foglalja, a rendi állásuk igazolásához szükséges okirati kútfők pontos megjelölésével együtt. E családok között alig található egy-két idegennevű, ezek is a székely fiúleányosság révén lettek vérbeli folytatói anyai ágon törzsökös székely őseiknek. A névsorban körülbelül négyszáznyolcvan név szerepel.² E családok legnagyobb része idők folytán kihalt. A különböző községekben szereplő azonos nevű egyénekről igen sokszor okiratokkal is kimutatható, hogy közös törzsből származtak, tehát vérségileg egy családnak a sarjai.

A székelyek eredete és csatlakozása a honfoglaló magyarokhoz

A székelyek ahhoz a nyugati törökséghez tartoztak, amelynek más népek mellett a húnok, az avarok és Árpád magyarjainak török eleme is egyes részeit alkották, s a hatalmas kiterjedésű hún birodalom virágzásának idejében annak kebelében éltek. Írásos emlékeink szerint a székelység hat nemzetségre oszlott és minden nemzetségben négy ág volt, amely felosztás ősi emléket őrzött meg s nem keletkezhetett későbbi telepítés során. Feltűnő ennek egyezése az oguz-török törzsrendszerrel, melyben szintén hat törzs volt, s minden törzsben négy nemzetség. Ugyancsak török eredetre vall szálláshelyüknek ősi elnevezése a *csigla* szó, valamint a róvásírás és a hivatali tisztségeknek vérségi alapon való öröklése. Kétségtelen az is, hogy a *székely* nem foglalkozást jelentő szó, hanem mint nemzetrév *nomen proprium*, mellyel a középkori oklevelekben a magyartól eltérő nemzetet jelöltek meg. A székely népnév értelme a török nyelvből fejthető meg, s eredetileg annyit jelent, mint *a herceg törzse, a herceg népe*.³

A székely nép Árpád népének hazánk területén való megjelenése előtt már itt lakott s a húnoktól való származásának hagyományát őrizte. A *Névtelen Jegyző*⁴ azt mondja, hogy „a székelyek, akik előbb Attila király népei voltak, meghallván Ósbő híret, mindnyájan békességesen elébe menének és fiaikat különféle ajándékokkal önként túsokul adák, s Ósbő serege előtt az első sorban kezdének Ménmarót ellen harcolni“. *Kézai Simon*⁵ krónikájában pedig a következőket írja róluk: „Maradt volt még a húnokból háromezer ember, kik a krimhildi csatából futással menekültek, ezek félvén a nyugati nemzetektől, Árpád idejéig a Csiglamezőn maradtak, s ott magukat nem húnoknak, hanem székelyeknek nevezték. E székelyek ugyanis a húnok maradványai, akik mikor meghallották, hogy a magyarok másodszer is Pannoniába költöznek, a visszatérők elé mentek Ruténia határáig és miután Pannoniát együttesen hatalmukba vették, ebből részt kap-

tak, de nem a pannoniai alföldön, hanem a blakokkal együtt a határszéli hegyek közt kapták ki részüket. Így tehát a blakok közé keveredve, amint mondják, azoknak betűit használják“. Ehhez csak annyit teszek hozzá, hogy a Csiglamező Erdélyben van; a székelyek nyilván azért mentek a magyarok elé, mert Árpád velük már előbb érintkezésben állott; s Kézai a blakok elnevezése alatt nyilvánvalóan olyan török népet értett, mely szintén a keleti rövásírást használta.

A székelyeknek a húnokhoz tartozását és hazánk területén való korábbi ittlakását a XII-ik században írt első ismert magyar krónika mondja, ezért ezt az állítást feltétlenül elfogadhatjuk. Ha őseink Erdélyt csak a X-ik vagy XI-ik században szállották volna meg és a székelyek is csak akkor telepedtek volna oda, akkor erről a hadászattilag jelentős és nagyfontosságú dologról a XII-ik és XIII-ik századbéli krónikaírók — akiknek még a Szent László korabeli *Gesta Ungarorum*⁷ rendelkezésükre állott — nyilván tudtak volna, s ha ezt az eseményt valamilyen okból tudatosan elhallgatnák is, a székelyekről semmiesetre sem mondanák azt, hogy már a magyarok bejövetele előtt Erdélyben laktak. Hitelt érdemel ez az állítás azért is, mert Árpád honfoglalásának és a tőle származó királyi családnak krónikásai nem írták volna a székelyekről, hogy már Árpád előtt hazánkban voltak, ha erre nem lett volna komoly bizonyítékuk. Igaznak fogadhatjuk el tehát azt az állítást, hogy a székelyek már a magyarok megjelenése előtt hazánkban laktak és a nemzet ősi köztudata őket a húnokhoz tartozóknak ismerte.

A székelység hazánk területén többfelé elszórtan lakott. A nyugati és déli határszéleken, valamint egyebütt is éppen úgy megtalálható, mint Erdélyben. Legnagyobb tömegben nyilvánvalóan az erdélyi részekben a Csiglamezőn élt. A délkeleti részekben jelölték ki szálláshelyét és az ottlakóknak biztosították a székely törzsszervezet fenntartását, mert ezt a szervezetet egymástól távolosó kis területeken lehetetlen lett volna életben tartani. Az ország többi részében lakó székelység előtt tehát két lehetőség állott: a honfoglaláskori lakóhelyén való megmaradás és ezzel

együtt egyéb letelepedő törzsekbe illetve a környező népességbe való folyamatos beolvadás, vagy a délkeleti Székelyföldre való átköltözés.⁸ Ugy látszik, hogy a Moson és Pozsony környéki székelység egy csoportja az utóbbit választotta, s átköltözésének emlékét az Aranyosszékkal akkor még nem bővült Székelyföld nyugati szélén fekvő Marosszéknak Moson nevű faluja, továbbá ebben a székben fennmaradt Pozsony nemzetségi ágnev őrzi. A Nagy Károly frank-római császár által szervezett s Moson és Pozsony környékén fekvő avar népességű határgrófság lakossága 875 körül keresztyén volt.⁹ Talán ez adja magyarázatát a marosszéki székelység nemzetségi és ági nevei közül az Adorján, Ábrán, Balázs-Győrő, György, Karácson és Péter neveknek, melyek korai keresztyén hatásra vallanak. Ezek a körülmények megengedik azt a feltevést, hogy a nyugati székelyek a magyarok bejövetelekor már keresztyének voltak, nemzetségi és ági neveik némelyikét a keresztyénség hatása alatt korábban megváltoztatták és erdélyi testvéreikhez költöző csoportjaik ezeket a neveket vitték magukkal.

Ha a krónikák állítását összevetjük a székelyek régi emlékeivel, történetével és sajátos jogviszonyaival, akkor a székelységben olyan törökfajú népet látunk, mely a magyarság török elemeivel rokonságban állott, azzal közösen hún-hagyományt őrzött, már Árpád honfoglalása előtt hazánk területén lakott, s a magyarok hét törzsében s a kabarok nyolcadik töredéktörzsében fajtestvéreit látva, azokhoz az új haza területén *kilencedik törzsként* önként békésen csatlakozott. A székelység, mint Árpád népéhez időrendben utoljára csatlakozó törzs, a törökfajú népek szokása szerint a legkülsőbb őrszolgálatot¹⁰ teljesítette, a harcban az első hadrendben küzdött és ennek megfelelően a letelepedéskor a határszél felé kapta törzsi szállásbirtokát; emellett az államalkotó magyarság összes előjogait és mentességeit élvezte, s csak a fejedelem trónraléptekor, első házassága és első fia születése alkalmával adott u. n. ökörajándékot. A magyar nemzet tiszteletben tartotta az új haza területén már itt talált s önkéntesen és békésen csatlakozott fajrokon székelységnek a törzsszervezet fenntartására irányuló és soha fel nem adott kívánságát. Ha a székelyek helyzetét a többi törzs sorsával összehasonlítjuk, akkor azt látjuk, hogy

a törzsszervezet fenntartása a székelységnek ősi joga volt, melyet a magyar nemzet egyetemes köztudata, mint székely kiváltságot ismert. A székelyek féltékenyen őrizték ezt az ősi szervezetet, mely nem a király kegyelméből eredt, hanem az első foglalás jogán alapult, s melynek megváltoztatására a királyi hatalom nem volt illetékes.

Igy maradt fenn a magyar nemzet mellett a székely is politikai nemzetként. Ez az oka annak, hogy a magyar államhatalom a székely rendi társadalomnak a magyar társadalomtól eltérő fejlődését a legujabb időkig mindenkor elismerte. A székely nemzet a magyarságnak egyik különálló törzse, mely eredet és jogfejlődés szempontjából sok tekintetben eltér a többi törzstől. Ősi különállása a Hármaskönyvnek és a magyar szent korona viselőinek megállapításai szerint is az első honfoglaláson alapszik.

A székely nemzet három rendje

A székelyek eredetüknél fogva mindannyian országosan elismert igazi s kiváltságos nemesek,¹¹ mert nemességük földjüknek első foglalásán alapszik és a nemesi jogokat az ország egész területén gyakorolhatták.¹² A székelység (Siculitas) a székelynek olyan veleszületett személyi joga, mely őt a magyar szent korona egész területén elválhatatlanul kísérte,¹³ egyben olyan jog, mely nem képezhetette királyi adományozás tárgyát.¹⁴

A székely nemzet (natio Siculica) közjogi és politikai értelemben egyaránt külön nemzeti egyediség volt a legrégebb időtől kezdve egészen az 1868. évi. XLIII. t. c. életbelépéséig. Ósi joga a nemzetgyűlések tartása,¹⁵ melyeken a belkormányzatot érintő külön törvényeket hoztak.¹⁶ Saját ősi szabadságával¹⁷ (libertas Siculorum), törvényével¹⁸ (lex Siculorum), szokásával¹⁹ (consuetudo Siculica) és jogával²⁰ (ius Siculicale) élt, szemben a magyar nemesi szabadsággal, törvénnyel, szokással és joggal. Ispánja²¹ (comes Siculorum) királyi zászlósúr²² és az ország igazi bárója²³ volt, akinek címét az erdélyi választott fejedelmek,²⁴ majd 1742-től a Habsburg és a Habsburg-Lotharingiai családbeli örökös fejedelmek²⁵ címeinek sorában találjuk, s Magyarország és Erdély egyesítése után a magyar királyok címében továbbra is bennmaradt.²⁶

Számos törvényes rendelkezés elismeri, hogy a székely nemzet a földjét a nemzet első bejövetele, az első foglalás alapján bírja.²⁷ Területe nem királyi föld (terra regia, fundus regius), mint pl. a szászok földje²⁸ s nem fizetett utána sohasem földbért, mint pl. a szászok az általuk birt föld után.²⁹ A Székelyföld és a királyi terület közötti jogi különbséget a király azzal ismerte el, hogy az előbbin nem érvényesítette a háramlási jogot; ezzel juttatván kifejezésre, hogy a Székelyföld nem volt a királyé és a székelyek azt nem a király adományából bírják. A Székelyföld, melyet *ország*nak³⁰ is neveznek, előbb hét, majd öt székre oszlott. Már 1444-ből biztos adatunk van arra, hogy a hét szék teljesen megalakult volt.³¹ A székeket, illetve közönségüket latinul kez-

detben *universitasnak*³² vagy *districtusnak*,³³ majd 1366-ban *sedesnek*³⁴ mondták. A székek, melyeknek mindegyike külön-külön önálló törvényhatóság volt, a következők: *Udvarhelyszék* (Keresztúrszékkal és Bardóczzsékkal), *Háromszék* (Sepsiszék, Kézdiszék és Orbaiszék, Miklósvárszékkal vagy más néven Erdővidékkel), *Csikszék* (Al-Csikszék, Fel-Csikszék, Gyergyószék és Kászonszék), *Marosszék* (a régen teljesen beolvadt Szeredaszékkal) és *Aranyosszék*. Ez a beosztás a legújabb időkig változatlan maradt, ezt csak az 1876. évi XXXIII. t. c. 1. §-a szüntette meg, amikor a székeket vármegyékké szervezték át és területüket megváltoztatták.

A székek lakossága hat-hat nemzetségre és minden nemzetség négy-négy ágra oszlott.³⁵ A székek élén egy főbíró (később szék-bíró) és egy főhadnagy (később székkapitány) állott, mely tisztségeket a nemzetségek ágai meghatározott sorrendben viselték³⁶ s a tisztek évenként változtak,³⁷ a tisztségek viselésének joga az egyes ágakat minden huszonnégy évben egyszer illette meg. A tisztségviselésben a nemzetségek sorrendje úgy volt megállapítva, hogy a főbíró és a főhadnagy együttesen sohasem legyen ugyanabból a nemzetségből. Ezek a tisztségek a XVI-ik században eltűntek s helyüket a fejedelem által kinevezett főkirálybíró és főkapitány foglalta el. A főkapitányságokat II. Rákóczi Ferenc szabadságharca idejében már nem töltötték be. A székek a XVII-ik század elején kivívták, hogy az élükön álló főkirálybírákat, akik a főispánokhoz hasonló jogállással és hatáskörrel bírtak, maguk választhatták,³⁸ holott a főispánok megválasztásának joga sohasem illette meg a vármegyéket. Így a főkirálybíró a korábbi nemzetségi főbíró (székbíró) autonóm tisztségének örökösévé vált. A főkirálybírák kinevezésének joga csak az 1868. évi XLIII. t. c. 9. §-ával szállott át az uralkodóra. A főkirálybírói cím a székely székeket vármegyékké átszervező 1876. évi XXXIII. t. c. hatálybalépésével szűnt meg.

A székely örökség³⁹ (*haereditas Siculica*) más jogi természetű volt, mint a magyar nemesi birtok, tulajdonosának több és erősebb jogokat biztosított, mert a Székelyföldön nem volt királyi háramlási jog (*ius regale, ius regium*). Ennek folytán a fiúág ki-

halása esetében a leányok uralkodói fiúsítás⁴⁰ (praefectio regia) nélkül is örökölték az ősi vagyont, ez volt a természetes leányfiúsítás, vagy fiúleányság⁴¹ (praefectio naturalis); ha pedig az elhaltak leányai sem maradtak, abban az esetben az atyafiak s ezeknek hiányában a belső lakótelek melletti szomszédok örökölték.⁴²

A székely nemzet soha kétségbe nem vont ősi különállásából folyó autonómiával, önkormányzattal bírt. Ezt az autonómiát nem a királyok és a fejedelmek állapították meg, nem ők engedélyezték rendi jogkörként; ez honfoglaláskori forrásból eredt. Ennélfogva a székelysége vonatkozó törvények és fejedelmi oklevelek ennek az autonómiának csak közjogi konstatálását tartalmazzák. A székelység törzsi különállásának és nemzeti autonómiájának egyik külső megnyilvánulása a királyság idejében az volt, hogy a székely ispán sem a nádornak, sem pedig az erdélyi vajdának nem lett alárendelve, hanem azokkal teljesen egyenlőrangú királyi zászlósúr volt.

A székely nemzet a letelepedéskor két rendre oszlott. Ezek egyrészt a hadnagyi és bírói tisztségek viselésének örökletes jogával bíró és lovaskatonák állításának kötelezettségével terhelt lófőségi magánbirtokosok (vezető főemberek) rendje, másrészt pedig a közbirtokosságban örökletes részjoggal felruházott és személyes gyalogos katonai szolgálatra kötelezett közrend volt, mely utóbbi szintén a honfoglaló szállásbirtokosokat megillető nemesi szabadságban élt. A közrend tagjai közül egyesek idővel megvagyonosodtak, akiket vagyoni gyarapodásuk és a nagyobb számú lovaskatonaság szükségének következményeképpen személyes lovasszolgálatra köteleztek. Mivel pedig a lovas harcosokat a legrégebb időtől kezdve előkelőbbeknek tartották a gyalogosoknál, ezért a lovasok a társadalomban felsőbb csoportot alkottak, mint a közrendnek az a gyalogos csoportja, melyből ők már kiemelkedtek. Ez az alakulás vezetett a három rendre való tagozódásra, mert a korábbi két rend közé most már egy harmadik ékelődött: a lovon szolgáló közrendűek rendje. A fejlődés megkívánta, hogy az ekként alakult rendnek nevet adjanak s ezzel

kapcsolatosan az egyes rendek elnevezését újból megállapítsák. Ennek a szükségszerűségnek tett eleget Mátyás király 1473. évi december hó 9-én kelt oklevelében,⁴³ amelyben elrendelte, hogy a közrendből kiemelkedett és latinul korábban *equeseknek* hívott lovasokat ezentúl *primipilusoknak*⁴⁴ nevezzék s ugyanakkor az első rend tagjait *primoroknak* mondta. Ettől kezdve a székelyek három rendje, mint a király által elismert jogi intézmény és rendi szervezet, állandóan fennmaradt és megizmosodott. A hadnagyi és székbírói tisztségeknek az első rend tagjai által az ősi rendszer szerinti viselése az 1562. évi segesvári végzések végrehajtásának következtében megszűnt. Ezzel egyidőben a király illetve a fejedelem a magasabb rendi állást oklevélben kezdte adományozni. Így a székely nemesség három rendjének születésével öröklődő rendekké váló tökéletes kifejlődése a XVI-ik század második felében végleges befejezést nyert. A leszármazókra átöröklődő székely nemesi rendek létesülését — mint általában minden nemesi rend kialakulását — a földbirtok idézte elő. A földbirtok mennyisége teremtett állandó különbséget a nemzet tagjai között, s döntő tényezőként irányította az egyes családoknak különböző rendekbe való tartozását. A rendi állapotnak az ivadékokra való átszállása a jogi felfogásban lassanként azt a további változást idézte elő, hogy mindjobban háttérbe került a rendek elkülönülésének alapja, a földbirtok mennyisége; ezzel szemben mindinkább előtérbe jutott az, ami az ivadékokra átszálló örökölhető rendi állásnak a későbbi jog szerinti alapja lett, a származás. Az örökölhető rendiség az egyes társadalmakban akkor született meg, amikor a rendi hovatartozás súlypontja a földbirtok mennyiségéről a származásra helyeződött át, amikor valakinek rendi állását többé nem birtokának nagysága, hanem atyjának nemesi rendi helyzete határozta meg. Az ilyen rendek alakulása akkor nyert hivatalos elismerést, amikor a fejedelem oklevélben először tett említést róluk s ez a folyamat akkor fejeződött be véglegesen, amikor az ekként kialakult örökölhető rendi állásokat a fejedelem privilégiális oklevelekben az utódokra kiterjedő hatállyal már maga is adományozni kezdte. Ez a székeleynél — mint említettem — a XVI-ik század második felében

következett be.⁴⁵

A három rendet teljesen kialakult helyzetében mutatja be *Bornemisza Pál* veszprémi püspök és *Werner György* királyi tanácsosoknak és Erdélybe küldött királyi biztosoknak⁴⁶ 1552-ben I. Ferdinánd királyhoz intézett hivatalos felségelöterjesztése, melyben a székely nemzet három nemesi rendjéről a következőket állapították meg: „A székelyek általában mindannyian nemesek és mindenféle adó alól mentesek, mégis három rendbe tartoznak; közülük az előkelők, akiket nemeseknek mondanak, mintegy a bárók vagy patriciusok helyével bírnak. Mások azok, akiket saját nyelvükön lófő székelyeknek neveznek, ezeket latinul primipilusoknak mondják, akik mintegy lovagrendűek. A többiek a közrendűek, mégis mindannyian, amint mondtuk, nemesek.“⁴⁷

A Habsburg és a Habsburg-Lotharingiai családbeli uralkodók a székely nemesség három különálló rendjét mindenkor elismerték.⁴⁸ Ezt bizonyítja I. Lipót király Bécsben 1691. évi december hó 4-én kelt oklevelének (Diploma Leopoldinum) 2-ik pontja, melyben a következőket rendelte és határozta: „Megerősítjük a hű karok részére mindazokat az adományokat, átruházásokat, kiváltságokat, címerleveleket, címeket, tisztségeket, méltóságokat, dézsmákat és végre mindazokat a javadalmakat és fekvő jószágokat, melyeket Magyarország királyai, úgyszintén mindazokat, amelyeket Erdélynek Magyarországtól való különválása óta annak fejedelmei mind Erdélyben, mind Magyarország részeiben, a Székelyföldön és Debrecenben akár magánosok, akár városok és községek s testületek, vagy bármely bevett valláshoz tartozó egyház, egyházközség vagy iskola részére tettek és adtak.“ I. Lipót királynak ezt az oklevelét II. Lipót helyett I. Ferenc az 1791. évi erdélyi II. és III. t. c.-ekben, I. Ferenc ujjal az 1792. évi erdélyi I. t. c.-ben és V. Ferdinánd az 1837-1838. évi erdélyi t. c.-ben ismételten megerősítették.

Az 1790-1791. évi erdélyi országgyűlés 1791. évi június hó 4-én tartott 58-ik ülésében — figyelembevée, hogy „a székely nemzet három egyenlő nemesi eredetű rendekből, úgymint: primores, vagyis fő-rend, primipilus, avagy ló-fő és pixidarius,

avagy darabontságból áll“ — sarkalatos törvények és régi privilégiumok alapján egyhangú határozattal elrendelte „hogy a székely nemzetnek, hol annak emlékezete előfordul, mind az három rendjei említessenek“.⁴⁹

Az V. Ferdinánd király által Bécsben 1843. évi január hó 29-én kiadott legfelsőbb elhatározással elfogadott erdélyi udvari kancellári felségelöterjesztés a székely nemesség három rendjének tagjait *primores*, *primipili* és *pixidarii* néven nevezi.⁵⁰

Báró Wenckheim Béla belügyi, *Lónyay Menyhért* pénzügyi és *Horváth Boldizsár* igazságügyi miniszterek közös felségelöterjesztése, amelyet I. Ferencz-József király Bécsben 1869. évi február hó 16-án kiadott legfelsőbb elhatározásával elfogadott, a székelyek rendi viszonyairól a következőket állapítja meg: „bátrak vagyunk megjegyezni először azt, hogy a székely nemzet az általa birtokolt földet ősi foglalás jogán bírta s a korona itt nem bírván örökösödési joggal, birtokos nem is lehetett; másodsor azt, hogy a székely nemzet minden tagja született nemes, s mint ilyen, a hon védelmére személyesen volt kötelezve. Ezen honvédelmi kötelezettség a székely nemzetet három részre osztotta. Az első osztályt képezték a főnemések, kik többed magukkal, a második osztályt a lófőnemések, kik lóháton, a harmadik osztályt a darabont nemesek, kik gyalog voltak kötelesek a hon védelmében részt venni. A honvédelemnek ezen szervezete a szathmári békekötés után korszerűtlennek tűnván fel, 1713-1729. között a székelyföldi főkapitányságok rendre eltöröltettek s az óta a székely nemzet tömegesen többé fegyverre nem szólíttatott, a nemzet tagjai közötti osztályzat azonban tovább is fenn maradt.“⁵¹

A régi hivatalos okiratok és törvények tanúbizonysága szerint a székely nemesség első rendje *főrend*⁵² vagy *úrirend*⁵³, melynek tagjait *potiores*,⁵⁴ *principales Siculi*,⁵⁵ *maiores*⁵⁶ és *superiores*,⁵⁷ majd *primores*,⁵⁸ *proceres*,⁵⁹ *praecipui nobiles*,⁶⁰ *főemberek*,⁶¹ *főurak*,⁶² *főszemélyek*⁶³ és *főnemések*⁶⁴ kifejezésekkel nevezik. Ezeket a hivatalos felfogás már 1552-ben a bárókhhoz hasonló állással bírónak tekintette. A hivatalos okiratok szerint a *primores* kifejezés a magyar főnemesség és a székely főne-

messég tagjainak a megjelölésére a XV-ik század második felétől kezdve egyaránt használatos volt.⁶⁵

A régi hivatalos okiratok és törvények tanúbizonysága szerint a székely nemesség második rendje *lófőrend*,⁶⁶ *equester ordo primipilorum*,⁶⁷ amelynek tagjait *equites*,⁶⁸ *primipili*⁶⁹ és *lovag*⁷⁰ kifejezésekkel is nevezik. A hivatalos okiratok szerint az *equester* jelző a lovagi rangú magyar nemesség és a székely lófőrend tagjainak megjelölésére egyaránt használatos volt.⁷¹

A régi hivatalos okiratok és törvények tanúbizonysága szerint a székely nemesség harmadik rendjének, a gyalogrendnek tagjait *pedites*⁷² és *pixidariü*⁷³ kifejezésekkel nevezik, akik mindannyian nemesek (*omnes nobiles*).⁷⁴

A székely rendi oklevelek és rendijegyzőkönyvek

A székely családok történetének kutatói gyakran találkoznak olyan királyi (fejedelmi) oklevelekkel, melyekben különféle székely nemesi rendi kiváltságokat adományoztak. Az alábbiakban az ilyen okleveleket ismertetem. Mindegyik oklevéltípusból a felkutatható legrégebbi keletűt mutatom be s így arra is felvilágosítást nyujtok, hogy a különféle székely rendi okleveleket mikor adományozták először. Ilyen oklevelek:

Primori oklevél. II. János magyar király Gyulafehérváron 1569. évi július hó 15-én kelt oklevelével az aranyosszéki *Balogh* család névszerint felsorolt kilenc tagját, *Simont, Kristótot, Györgyöt, Istvánt, Gergelyt, Benedeket, Jánost, Boldizsárt és másikat Jánost*, valamint összes leszármazóikat a székely primorok sorába emeli. Ez az oklevél csak kivonatossan maradt fenn.⁷⁵ Az itt említett *Balogh* család székely öröksége Bágyonban volt és onnan írta előnevét.⁷⁶ Szószerinti szövegében ismeretes II. János magyar királynak Gyulafehérváron 1570. évi április hó 3-án *Küsmödi Marton János és Péter* székely lófők, valamint összes leszármazóik részére adott oklevele, mellyel ezeket a székely primori rendbe emelte.⁷⁷

Lófői oklevél. II. János magyar király Gyulafehérváron 1569. évi június hó 1-én kelt oklevelével *Malomfalvi Vas Györgyöt, Székely Mihályt és Balázst* a székely lófők sorába emeli. Ez az oklevél csak kivonatossan maradt fenn.⁷⁸ Szószerinti szövegben ismerjük II. János magyar királynak Gyulafehérváron 1569. évi július hó 10-én *Benczédi Balássy Miklós és Tamás*, valamint összes leszármazóik részére adott oklevelét, mellyel ezeket a székely lófőrendbe emelte.⁷⁹

Nemesi (gyalogrendi) oklevél. Báthory Kristóf erdélyi fejedelem és székely ispán Gyulafehérváron 1580. évi március hó 31-én kelt oklevelével *Egerpataki Bartók Mátét, Kis-Antal Tamást, Angyalosi Dobos Istvánt* és *Árkosi Barabás Lukácsot*, valamint összes leszármazóikat a székely gyalogrendbe emeli. Ezt az okle-

velet a szakirodalomban csak kivonatosan ismertették.⁸⁰ Szószzerinti szövegében ismeretes Báthory Zsigmond erdélyi fejedelemnek és székely ispánnak Gyulafehérváron 1583. évi május hó 23-án Márkosfalvi *Török Mihály*, Bikfalvi *Teölgyes Pál*, *Danch Máté*, *Fejes Boldizsár*, *Szeőke János*, *Szabó Pál*, *Szabó Simon*, *Vayda Miklós* és Szentkirályi *Szabó Miklós*, valamint összes leszármazóik részére adott oklevele, mellyel őket a székely gyalogrendbe emelte.⁸¹

Amikor az uralkodó valakit a székely nemesi rendek egyikebe emelt, akkor az erről kiállított oklevél rendelkező része szerint az adományost és összes leszármazóit *az igazi primorok sorába és számába*,⁸² vagy *az igazi lófők sorába és számába*,⁸³ avagy *az igazi gyalogok sorába és számába*⁸⁴ emelte.

A rendijegyzőkönyvek vezetését Mátyás király 1473. évi december hó 9-én kelt oklevelében rendelte el, amelyben megparancsolta, hogy a székely ispán külön jegyzékbe irassa össze a lófőket, kik ilyen állapotú elődöktől származtak és akiket maradandó különbségük végett primipilusoknak fognak nevezni s külön a gyalogokat, egyben pedig megparancsolta, hogy ezt a beosztást a primorok önkényesen ne változtassák meg.⁸⁵ A rendijegyzőkönyvek fontos okiratok, amelyeknek nem csak kiállításuk idejében volt jelentőségük, hanem ma is nagy történeti értéket képviselnek. Jelentőségük a múltban abban rejlett, hogy ezekkel igazolták valakinek valamelyik rendbe tartozását, ma pedig a leszármazók rendi állásának megállapításánál szintén elsőrangú forrásokul szolgálnak. Ezenkívül felbecsülhetetlen értéket képviselnek a Székelyföld népmozgalmának története szempontjából. A rendijegyzőkönyvek voltaképpen kétféle célból készültek, így ez alá a gyűjtőszó alá a jegyzőkönyveknek két különféle csoportját sorozhatjuk. Az első csoportba tartoznak a *rendi összeírások*, amelyek a népesség teljes létszámát, a családfőket és családtagokat névszerint felsorolva foglalják magukban; s a második csoportot a *hadiszemlejegyzőkönyvek* alkotják, melyeket a háború esetén fegyverfogásra kötelezett személyekről készítettek. Mindkét csoportba tartozó jegyzőkönyveknek legfontosabb kelleke, hogy a bennük szereplő személyeket a székely nemzetet

alkotó három rend szerint elkülönítve tüntessék fel, tehát biztos iránymutatóul szolgáljanak abban a tekintetben, hogy az egyes személyek melyik rendbe tartoztak.

Rendijegyzőkönyveknek elvileg kizárólag az 1713. évi, vagy ezelőtti időből eredő jegyzőkönyvek tekinthetők, mely időhatár megjelölése a belügyi, pénzügyi és igazságügyi minisztereknek már többször idézett és I. Ferenc-József által 1869. évi február hó 16-án elfogadott felségelőterjesztésén alapszik. Valamely 1713. évi vagy ezelőtti székelyföldi összeírásnak a székely primori rendi állás igazolásául való gyakorlati el nem fogadása nem ellenkezik azzal az elvvel, hogy a rendi állás 1713. évi vagy ezelőtti rendijegyzőkönyvekkel igazolható. Ennek az elvnek gyakorlati alkalmazása ugyanis nem vonhatja maga után azt, hogy az 1713. évi vagy ezelőtti időből eredő minden összeírást a rendi állás jogi kútfőjének tekintsünk abban az esetben is, ha annak az egyes személyek székely rendi állása kérdésében nyújtott tájékoztatása nem bír kétségtelen bizonyossággal.⁸⁶

A meglévő rendijegyzőkönyvek történeti értékét különösen emeli az a sajnálatos körülmény, hogy az idők viharában legnagyobb részük megsemmisült. A következőkben felsorolom azokat, melyek egészben vagy részben megmaradtak és munkámhoz anyagot adtak. Ezek a jegyzőkönyvek székenként időrendben csoportosítva a következők:

I. Udvarhelyszék (Keresztúrszékkal és Bardoczszékkal): 1575.,⁸⁷ 1602.,⁸⁸ 1604.,⁸⁹ 1614.,⁹⁰ 1627.,⁹¹ 1635.,⁹² és 1702.⁹³

II. Háromszék (Sepsiszek, Kézdiszek és Orbaiszek, Miklósvárszékkal vagy másnéven Erdővidékkel): 1575.,⁹⁴ 1602.,⁹⁵ 1614.,⁹⁶ 1635.,⁹⁷ 1680.,⁹⁸ 1683.,⁹⁹ és 1691.¹⁰⁰

III. Csikszék (Al-Csikszék, Fel-Csikszék, Gyergyószék és Kászonszék): 1569.,¹⁰¹ 1575.,¹⁰² 1602.,¹⁰³ 1603.,¹⁰⁴ 1614.,¹⁰⁵ 1643.,¹⁰⁶ 1658.,¹⁰⁷ 1681.,¹⁰⁸ 1683.,¹⁰⁹ 1685.,¹¹⁰ és 1702.,¹¹¹

IV. Marosszék: 1575.,¹¹² 1602.,¹¹³ 1603.,¹¹⁴ 1614.,¹¹⁵ 1635.,¹¹⁶ 1636.,¹¹⁷ 1647.,¹¹⁸ 1677.,¹¹⁹ 1685.,¹²⁰ és 1691.¹²¹

V. Aranyosszék: 1642.¹²²

Ez a sorozat mutatja, hogy a rendijegyzőkönyvek legtöbbje elveszett. Az a néhány, amely az itt felsoroltakon kívül még

megmaradt, csonka és nem tartalmaz a primorokra vonatkozó adatokat.

Az 1635. évi rendijegyzőkönyvnek különös jelentőséget biztosít az a körülmény, hogy az Approbata Constitutio III. Része 76. Címének 12. §-ába becikkelyeztetett. Ez a rendijegyzőkönyv I. Rákóczi György fejedelem által a Székelyföldön 1635-ben személyesen tartott rendi szemléről készült. Sajnálatos, hogy csikszéki és aranyosszéki részét nem ismerjük.

A fejedelmi kiváltságlevelek, az erdélyi királyi könyvek, melyeket egyébként is nagyon hiányosan vezettek, s a székely rendijegyzőkönyvek idők folytán nagy részben elpusztultak, ezért ma már gyakran nem tudjuk megállapítani azt, hogy az egyes családok magasabb rendi állásukat mikor és hogyan szerezték. Az ilyen kérdésekben a régi konkrét ügyekben kelt elvi határozatok alapján kialakult joggyakorlat szerint egyrészt a székely rendi állást adományozó fejedelmi oklevelek, másrészt pedig a rendi állás megszerzését, illetve jogos bírását hivatalosan tanúsító rendijegyzőkönyvek egymással egyenlő értékű forrásokul szolgálnak.¹²³ A rendijegyzőkönyvek jogi kútfői jellegét az a körülmény biztosítja, hogy azok a magyar királyok és az erdélyi fejedelmek rendeletére vagy országgyűlési törvények alapján készültek.¹²⁴

A székely származás bizonyítása

Mátyás király 1473. évi december hó 9-én kelt és már említett rendeletében megparancsolta, hogy a székelyeknek magasabb rendbe való előhaladása a székely ispán tudtával történjék. Majd a XVI-ik század második felétől kezdve a király, illetve a fejedelem oklevélben adományozta a magasabb rendi állást. Kétségtelennek látszik azonban, hogy rendiszemlék alkalmával a fejedelem, vagy az őt helyettesítő főtitzt¹²⁵ és a teljes számban megjelent székely nemzeti közösség együttes jelenlétében ezután is megtörtént, hogy egyeseket magasabb rendbe emeltek.¹²⁶ Ezek a rangemelések mindenkor az utódokra is kiterjedő hatállyal történtek. Ezt az bizonyítja, hogy a fejedelmek és a közfelfogás a székely rendi állást mindkét nembeli utódokra születéssel átszálló állapotnak tekintették.¹²⁷ A székely fő-, lófő- és gyalogrendbeli elődök által megszerzett nemesi rendi állást tehát mindkét nemű összes ivadékok törvényes leszármazással öröklik.

A székely nemzet mindhárom rendjének tagjait megilleti a *nemesi előnév* használatának joga. V. Ferdinánd királynak Bécsben 1843. évi január hó 29-én kelt és már említett legfelsőbb elhatározása szerint mindhárom rend tagjai székely örökségeiket az első foglalás ősi jogával (*ius primaevae occupationis*) bírják és meggyökeresedett szokás szerint lakóhelyeik nevét használják nemesi előnévként. E legfelsőbb elhatározás folytán minden olyan székely nemes előneve megállapítható, aki székely nemességét igazolja, tekintet nélkül arra, hogy melyik rendbe tartozik és hogy a kérdéses előnévnek elődei által az 1848. évi vagy ezelőtti időből eredő használatát bizonyítja-e vagy sem?

A székely nemések *címere* — rendi különbség nélkül — szintén megállapítható, ha igazolják, hogy elődeik 1848-ban vagy azelőtt nemesi címerrel éltek. A székely nemzet mindhárom rendjének tagjai ugyanis egyaránt használhattak címert s nincsen nyoma annak, mintha valamelyik rend tagjainak a címerviselését

bármikor is korlátozták volna. A székelyek címerhasználati joga nem függött rendi állásuktól, társadalmi vagy vagyoni helyzetüktől. Ez arra mutat, hogy kialakult az a felfogás, hogy a törzsközségi székelynek — mint általában minden nemes embernek — joga van címert viselni.

A székelyek nemesi rendi állásának megállapítása — a rendi-jegyzőkönyvek, valamint a régi székely székek és az ezekből alakult vármegyék által kiadott bizonyáglevelék tanúsága szerint — évszázadok óta a három rend szerinti megkülönböztetéssel történt. A m. kir. belügyminisztérium a nemesi bizonyítványok kiállításánál szintén ezt az ősi gyakorlatot követi.¹²³

A kérvényt a m. kir. belügyminiszterhez kell benyújtani, s ahhoz mellékelni kell mindazokat az anyakönyvi kivonatokat és egyéb hiteit érdemlő okiratokat, melyek a folyamodó leszármazását, elődeinek székely örökségét s esetleg címerét bizonyítják.

A székely nemesi rendi állás a székely nemesi rendek közé felvett családból hiteltérdemlően igazolt származás alapján a következő elvek szerint nyer megállapítást:

1. Székely *primori* rangja állapítatik meg annak a folyamodónak, aki

a.) az 1713. évi vagy ezelőtti időből rendelkezésre álló rendijegyzőkönyv szerint a székely *primori* rendben szereplő, illetve abba felvett elődjétől egyenes leszármazását igazolja;

b.) egyenes leszármazás nélkül hiteltérdemlően igazolja olyan családhoz való tartozását, amelynek összes tagjai az 1713. évi vagy ezelőtti időből rendelkezésre álló utolsó rendijegyzőkönyv szerint a székely *primori* rendben szerepeltek;

c.) a székely *primori* rendbe fejedelmi oklevéllel felvett, illetve a fejedelem által erdélyi főnemességet vagy nemességet adományozó oklevélben a székely *primori* rendbe tartozónak mondott elődjétől egyenes leszármazását igazolja.

2. Székely *lófői* rangja állapítatik meg annak a folyamodónak, aki

a.) az 1713. évi vagy ezelőtti időből rendelkezésre álló rendijegyzőkönyv szerint a székely *lófő*rendben szereplő, illetve abba felvett elődjétől egyenes leszármazását igazolja;

b.) egyenes leszármazás nélkül hiteltérdemlően igazolja olyan családhoz való tartozását, amelynek tagjai az 1713. évi vagy ezelőtti időből rendelkezésre álló utolsó rendijegyzőkönyv szerint a székely lófőrendnél alacsonyabb rendben nem szerepeltek;

c.) a székely lófőrendbe fejedelmi oklevéllel felvett, illetve a fejedelem által erdélyi főnemességet vagy nemességet adományozó oklevélben a székely lófőrendbe tartozónak mondott elődjétől egyenes leszármazását igazolja.

3. Székely *nemesi* rangja állapíttatik meg annak a folyamodónak, aki

a.) az 1713. évi vagy ezelőtti időből rendelkezésre álló rendijegyzőkönyv szerint a székely gyalogrendben, illetve a szabadszékelyek sorában szereplő, közjük felvett elődjétől egyenes leszármazását igazolja;

b.) egyenes leszármazás nélkül hiteltérdemlően igazolja olyan családhoz való tartozását, amelynek tagjai az 1713. évi vagy ezelőtti időből rendelkezésre álló rendijegyzőkönyv szerint a székely gyalogrendben, illetve a szabadszékelyek sorában is szerepeltek;

c.) a székely gyalogrendbe, illetve a szabadszékelyek sorába fejedelmi oklevéllel felvett, vagy a fejedelem által erdélyi főnemességet vagy nemességet adományozó oklevélben a székely gyalogrendbe, illetve a szabadszékelyek sorába tartozónak mondott elődjétől egyenes leszármazását igazolja;

d.) igazolja, hogy családja valamelyik székely széktől 1848-ban vagy ezelőtt székely nemességéről bizonyáglevelet kapott; avagy azt igazolja, hogy vele azonos nevű székely család az 1713. évi vagy ezelőtti időből rendelkezésre álló rendijegyzőkönyvek szerint a Székelyföldön bárhol valóban létezett és ezenfelül azt is igazolja, hogy elődei a Székelyföldön 1848. előtt hatvan évre visszamenően székely örökséggel bírtak, s nemeseknek, illetve szabadszékelyeknek tartattak.

Székely nemesi rendi állással bíró család igazolt tagjának előneve rendi különbség nélkül az alábbi elvek szerint állapíttatik meg:

Az első foglalás (első megszállás) ősi jogával bírt székely örökségről, vagy ha ez nem igazolható, abban az esetben az elődöknek legrégebb székelyföldi lakóhelyéről kell megállapítani minden székely nemesi rendi állással bíró folyamodónak az előnevét, tekintet nélkül arra, hogy a kérdéses előnévnek elődei által az 1848. évi vagy ezelőtti időből eredő használatát bizonyítja-e, vagy sem. A székely nemesi rendi állással bíró családok tagjainak egy székelyföldi előnév megállapítására feltétlenül igényük van. Az előnévül szolgáló hely nevében beállott változás az előnévre és annak alakjára nincs hatással. Az előnév írásmódját illetően az igazolás alapjául szolgáló irat írásmódja az irányadó.

Székely nemesi rendi állással bíró család igazolt tagjának címere rendi különbség nélkül a következő elvek szerint nyer megállapítást:

Az 1848. évi vagy ezelőtti időből eredő használat alapján kell megállapítani annak a folyamodónak a címerét, akinek elődei magyar, illetve erdélyi címereslevelet nem kaptak. A használat igazolásául csak azt a címeresemléket (címerespecsétet) lehet elfogadni, amelyet a folyamodó egyenes elődje az említett időben sajátjaként használt; amennyiben az ilyen címeresemlékeken lévő címerek egymástól eltérnek, ebben az esetben általában a régibb címeresemlék az irányadó. A folyamodó elődje sajátjának tekintendő az a címer, amelyet az illető előd legalább egyszer használt, ha a család nevét vagy a címerrel élő személy nevének legalább kezdőbetűit tartalmazza; a név kezdőbetűinek hiányában pedig rendszerint az címer tekintendő a folyamodó elődje sajátjának, amelyet a kérdéses előd legalább egyszer és rajta kívül még egy családtag legalább egyszer használt. Egy család különféle ágainak a használt címerek különbözősége folytán egymástól esetleg eltérő címerei lehetnek; ha a család különféle ágai által használt címerek egymással megegyeznek, ebben az esetben az illető ágak közös ősétől leszármazó olyan folyamodó címere is megállapítható, aki a kérdéses címernek egyeneságú elődje általi használatát nem tudja bizonyítani. Amennyiben a használattal való igazolás alapjául szolgáló címeresemléken a címer sisakja, takarói, valamint színezése (színjelzése) nincsenek feltüntetve,

ebben az esetben ezeket a hazai általános címerhasználatnak megfelelően kell megállapítani; ha a címeralakok színei tekintetében a hazai általános címerhasználat figyelembevételével mellett is alapos kétség merülne fel, ebben az esetben a címer színek nélkül (egyszínben festve) nyer megállapítást.

Az igazolási eljárás befejezése után belügyminiszteri okirat állíttatik ki, mely a folyamodó személyi adatait, székely nemesi rendi állását, előnevét és esetleg címerének szabatos leírását tartalmazza. Az okiratban egy családnak több tagja is megnevezhető.

A m. kir. belügyminiszternek a nemesi ügyekben az 1934. évi VIII. t. cikkel szervezett Magyar Nemzeti Múzeum kebelébe tartozó m. kir. országos levéltár — a legfelsőbb rendeletek és az állandóan követett régi gyakorlat alapulvételével — ad szakvéleményt. A m. kir. országos levéltár javára a Magyar Nemzeti Múzeumi Alapba szakvéleményi díjat kell fizetni, melynek mértékét a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg a 14.893/1934. V. K. M. számú rendeletben¹²⁹ állapította meg. Ez a díj személyenként tíz pengő és ezt az egyes folyamodók a belügyminiszteri okirat kiállítása alkalmával a 15.086 számú postatakarékpénztári számlára fizetik be.

Az Anyakönyvi Utasításnak a 33.607/1933. B. M. számú rendelettel¹³⁰ módosított 57. §-a értelmében a magyar állami anyakönyvbe nemesi rangot és előnevet kizárólag m. kir. belügyminiszteri okirat alapján lehet feljegyezni.

A primor családok

A közölt adatok sorrendje a következő: családnév, nagy betűkkel; lakóhely zárójelben, dült betűkkel, melyről az egyes családok, illetve családágak legtöbbször előnevüket is írták, ez csak akkor maradt el, ha a rendijegyzőkönyvből nem volt megállapítható; a székely szék neve, melyben az illető család vagy családág a primorok sorában szerepelt, ehhez kettőspont után kapcsolódik a rendijegyzőkönyv évszáma; az esetleg ismert primori oklevél kelte; az esetleges magyar illetve erdélyi bárói vagy grófi oklevél kelte; az esetleges igazolás kelte illetve ügyszáma, az igazoló hatóság megnevezésével.¹³¹

A felhasznált rendijegyzőkönyveket a 21. lapon soroltam fel. Az ott hivatkozott források tájékoztatnak arról, hogy azokat hol lehet megtalálni és miként kell használni.

ABAFFY, Csik: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.

(Csikszenttamás), Fel-Csik: 1702.

AJTAI, Maros: 1636.

(Nagyernye), Maros: 1635., v. ö. Deák (Nagyernye).

AJTONI (Várfalva), Aranyos: 1642.

ALÁRD, Udvarhely: 1635.

(Ozdfalva), Udvarhely: 1627.

ALMÁSI (Homoródalmás), Udvarhely: 1614.

AMBRUS (Bethlenfalva), Udvarhely: 1702.

(Korond), Udvarhely: 1627., 1702.

(Szenterzsébet), Udvarhely: 1627.

ANDOCSI, Udvarhely: 1575.

ANDRÁSSY (Csikszentkirály), Al-Csik: 1569. A család 1676-ban

bárói, majd 1766-ban és 1779-ben grófi oklevelet kapott.

Primori rendi állását Csikszentkirályi és Krasznahorkai

előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 67098/1935. B. M. szám alatt igazolta.

ANGYALOSI, Csik: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.

(Angyalos), Seps: 1635.

(Lázárfalva), Al-Csik: 1702.

(Medgyesfalva), Maros: 1635., 1647.

- ANTAL, Csik: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Fel-Csik: 1685.
(*Csikszentimre*), Al-Csik: 1569., Csik: 1602.
(*Mádéfalva*), Fel-Csik: 1569., Csik: 1602., Fel-Csik: 1614.,
Csik: 1643 , 1658., 1681., Fel-Csik: 1702.
- ANTALFFI, Udvarhely: 1575.
- ANTOS, Sepsí: 1680., 1683.
- APOR, Sepsí: 1683., Kézdi: 1575., 1680., 1683., 1691.; Csik: 1681.,
Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
(*Alsótorja*), Kézdi: 1602., 1614., 1635. A család egyes ágai
1693-ban és 1713-ban bárói. illetve 1696-ban grófi oklevelet
kaptak. Primori rendi állását *Altorjai* előnévvel a m. kir.
belügyminiszter 10.799/1932. B. M. szám alatt igazolta.
(*Felsőtorja*), Kézdi: 1602.
(*Lázárfalva*), Al-Csik: 1702.
(*Székeljudvarhely*), Udvarhely: 1627.
(*Várdotfalva*), Fel-Csik: 1702.
- ARANYOS, Maros: 1636.
- ARROS (*Haraly*), Orbai: 1614.
- ASZTALOS, Orbai: 1680 , 1683.
- ASSZU (*Kovászna*), Orbai: 1602.
- ÁBRÁNFALVI, Udvarhely: 1635.
(*Ábránfalva*), Udvarhely: 1627.
- ÁDÁM (*Csikszenttamás*), Fel-Csik: 1702.
- ÁDÁMOSI, Maros: 1636.
(*Kisgörgény*), Maros: 1635.
- ÁGH, Sepsí: 1680., 1683.
- BABOS, Sepsí: 1680., 1683.
(*Angyalos*), Sepsí: 1602., 1614., 1635.
(*Besenyő*), Sepsí: 1602., 1614., 1635.
- BACZ (*Zágon*), Orbai: 1614., 1635.
- BACZÓ, Sepsí: 1680., 1683.
(*Bágy*), Udvarhely: 1702.
- BAGOLY (*Szacsva*), Sepsí: 1635.

- BAK (*Hatolyka*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
- BAKCSY, Kézdi: 1680., 1683., 1691., Erdővidék: 1680., 1683.
(*Albis*), Kézdi: 1614., 1635. Primori rendi állását *Albisi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 39.162/1937. B. M. szám alatt igazolta.
(*Szentgerlicze*), Maros: 1647.
- BAKÓ, Maros: 1677., 1685., 1691.
(*Csikfalva*), Maros: 1603., 1614., 1635., 1647.
(*Dálnok*), Kézdi: 1614., 1635.
(*Jobbágytelke*), Maros: 1635.
(*Siketfalva*), Maros: 1602., 1603., 1635.
- BAKSA (*Csikmadaras*), Csik: 1643.
- BALÁS, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Fel-Csik: 1685.
(*Csikszenzmárton*), Csik: 1643.
(*Énlaka*), Udvarhely: 1614., 1627.
(*Sepsiszentkirály*), Sepsi: 1614., 1635.
(*Vacsárcsi*), Csik: 1681., Fel-Csik: 1702. Primori rendi állását *Vacsárcsi* előnévvel Csikszék közgyűlése 1839. évi november hó 6-án 80. kgy. szám alatt igazolta.
- BALÁSI, Kászon: 1702.
(*Bethlenfalva*), Udvarhely: 1702.
- BALÁSSI, Udvarhely: 1575., Maros: 1575.
(*Andrásfalva*), Maros: 1602., 1603.
(*Marosszentanna*), Maros: 1614.
(*Szentdemeter*), Udvarhely: 1614., 1627.
(*Véczeke*), Keresztúr: 1602., Udvarhely: 1614.
- BALIKÓ (*Sárfalva*), Kézdi: 1614., 1635.
- BALÓ, Erdővidék: 1680., 1683.
(*Telegdibacson*), Udvarhely: 1702.
- BALOGH, Orbai: 1680., 1683.; Maros: 1636.
(*Bágyon*), Aranyos: 1642. A család 1569-ben primori oklevelet kapott. Primori rendi állását *Bágyoni* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 89.118/1935. B. M. szám alatt igazolta.
(*Ders*), Udvarhely: 1702.
(*Kovászna*), Orbai: 1602., 1614., 1635.
(*Kölpény*), Maros: 1614., 1635., 1647.
(*Kőröspatak*), Sepsi: 1602., 1614., 1635.

- (*Székelykocsárd*), Aranyos: 1642.
- BARABÁS, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
 (*Márkosfalva*), Kézdi: 1635.
 (*Szépviz*), Fel-Csik: 1702.
 (*Szombatfalva*), Udvarhely: 1702.
- BARABÁSI, Maros: 1636.
 (*Csikfalva*), Maros: 1602., 1603.
 (*Ehed*), Maros: 1603., 1635.
- BARANYAI, Maros: 1677., 1685., 1691.
- BARÁTOSI, Orbai: 1680., 1683., v. ö. Deák (*Barátos*).
- BARDO CZ, Kézdi: 1680.
 (*Kövend*), Aranyos: 1642.
- BARÓTHI, Sepszi: 1575., 1680., 1683.
 (*Barót*), Sepszi: 1602., 1614., 1635.
 (*Besenyő*), Sepszi: 1614., 1635.
 (*Füle*), Udvarhely: 1614.
- BARTHA, Sepszi: 1680., 1683.; Maros: 1677 , 1685.
 (*Dálnok*), Kézdi: 1635.
 (*Homoródalmás*), Udvarhely: 1702.
 (*Maksa*), Sepszi: 1680., 1683.
 (*Nagyborosnyó*), Sepszi: 1635.
- BARTHALIS (*Csikszentmihály*), Csik: 1643.
- BARTÓK, Sepszi: 1680., 1683., Kézdi: 1680., 1683.
- BARTOS (*Angyalos*), Sepszi: 1602.
- BASSA, Orbai: 1575.
 (*Zabola*), Orbai: 1614., 1635.
- BÁLINT, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Fel-Csik: 1685.
 (*Bethlenfalva*), Udvarhely: 1702.
 (*Szépviz*), Csik: 1681.
- BÁN, Maros: 1685., 1691.
- BÁNDY (*Harasztos*), Aranyos: 1642. Primori rendi állását *Harasztosi és Bibarczfalvi* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 23.380/1938. B. M. szám alatt igazolta.

- BECZ, Csik: 1575.
(*Közmás*), Al-Csik: 1569.
- BECZE (*Csikszentmárton*), Al-Csik: 1702. Primori rendi állását *Csikszentmártoni* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 21.057/1936. B. M. szám alatt igazolta.
- BECZŐ, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
(*Ikafalva*), Kézdi: 1614., 1635.
- BEDE, Sepsi: 1680., 1683.
(*Nagyborosnyó*), Sepsi: 1635.
- BEDÉŐHÁZY (*Páké*), Orbai: 1680., 1683.¹³² Primori rendi állását *Árkosi és Pákéi* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 29 710/1938. B. M. szám alatt igazolta.
- BEDER (*Barátos*), Orbai: 1635.
- BEDŐ, Udvarhely: 1604., 1635., Sepsi: 1680., 1683.
(*Hodgya*), Udvarhely: 1614., 1627.
(*Kálnok*), Sepsi: 1614., 1635. Primori rendi állását *Kálnoki és Hodgyai* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 50.914/1932. B. M. szám alatt igazolta.
(*Kőröspatak*), Sepsi: 1635.
- BEDŐHÁZI (*Kőröspatak*), Sepsi: 1602.
(*Léczfalva*), Kézdi: 1614., 1635.
(*Páké*), l. Bedeőházy.
- BEKE (*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1635.
- BELÉNYESSY (*Gyergyószentmiklós*), Gyergyó: 1702.
- BENCSE, Udvarhely: 1635.
(*Medesér*), Udvarhely: 1614., 1627., 1702.
- BENDE (*Haraly*), Orbai: 1614., 1635.
- BENEDEKFFI, Udvarhely: 1575., 1604., 1635.; Maros: 1677.
(*Kadicsfalva*), Udvarhely: 1602.
(*Rugonfalva*), Keresztúr: 1602., Udvarhely: 1614., 1627., 1702.
- BENKŐ, Sepsi: 1680., 1683., Kézdi: 1680., 1683., 1691.
(*Alsótorja*), Kézdi: 1635.
(*Árkos*), Sepsi: 1614., 1635.
(*Bodok*), Sepsi: 1635.

- (*Illyefalva*), Sepsi: 1614.
(*Maksa*), Kézdi: 1635.
(*Mátisfalva*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
(*Telegdibacson*), Udvarhely: 1614., 1627.
- BERCSÉNYI (*Gelencze*), Orbai: 1635.
- BERETZK (*Nagyajta*), Sepsi: 1635.
- BERETZKY, Sepsi: 1680., 1683.; Maros: 1636., 1677., 1685., 1691.
(*Szentrontás*), Maros: 1614., 1635., 1647.
(*Torboszló*), Maros: 1685., 1691.
- BERKESI (*Kövend*), Aranyos: 1642.
- BERNÁD, Kászon: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Kászon:
1702
- BERNÁLD, Kézdi: 1575., 1680., 1683., 1691.
(*Alsócsernáton*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
- BESZPRÉMI (*Csikpálfalva*), Fel-Csik: 1702.
- BERZENCZEY, Maros: 1685., 1691.
(*Sámsond*), primori rendi állását *Görgényszentimrei és Sámsondi* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 11.601/1936. B. M. szám alatt igazolta.
- BÉKÉS, Maros: 1575.
(*Martonfalva*), Kézdi: 1614.
- BÉLDI, Sepsi: 1683.
(*Kozmás*), Csik: 1643.
(*Uzon*), Sepsi: 1602., 1614., 1635. A család egyik ága 1770-ben grófi oklevelet kapott. Primori rendi állását *Uzoni* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 7.015/1932. B. M. szám alatt igazolta.
- BIBARCFALVI, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
(*Csikrákos*), Csik: 1681.
- BIHARI (*Keresztúrfalva*), Udvarhely: 1702.
- BIKFALVY, Maros: 1685., 1691.
(*Bikfalva*), Sepsi: 1602., 1614., 1635.
(*Réty*), Sepsi: 1614., 1635.
- BIRÓ, Udvarhely: 1635., Csik: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.,

- Maros: 1691.
 (*Bethfalva*), Udvarhely: 1702.
 (*Csikmadaras*), Fel-Csik: 1702.
 (*Csikrákos*), Csik: 1681.
 (*Homródszentmárton*), Udvarhely: 1627., 1702.
 (*Vacsárcsi*), Fel-Csik: 1702.
- BIROGA, Orbai: 1680., 1683.
- BOCSKAI, Maros: 1677 , 1685.
- BOCSKOR, I. Botskor.
- BOD, Kézdi: 1680., 1683.
 (*Albis*), Kézdi: 1614., 1635.
 (*Márkosfalva*), Kézdi: 1614., 1635.
- BODA (*Füle*), Udvarhely: 1702.
- BODÓ, Kézdi: 1680., 1683., 1691.; Orbai: 1680., 1683., Csik: 1681.,
 Csik-Gyergyó-Kászon: 1683 , Maros: 1677.
 (*Czófalva*), Orbai: 1602., 1614., 1635.
 (*Csikcsicsó*), Fel- Csik: 1702.
 (*Csikrákos*), Csik: 1643.
 (*Marosvásárhely*), Maros: 1602.
 (*Tusnád*), Al-Csik: 1702.
- BODOR, Kézdi: 1680., 1683., 1691.; Orbai: 1575.; Csik: 1681.,
 Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
 (*Csikdánfalva*), Fel-Csik: 1702.
 (*Léczfalva*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
- BODÓSI, Erdővidék: 1683.
 (*Nagyajta*), Sepsi: 1635.
- BOÉR (*Andrásfalva*), Maros: 1602.
- BOGÁTHI, Udvarhely: 1575.
- BOGDÁNY, Orbai: 1683.
 (*Kovászna*), primori rendi állását *Kovásznai* előnévvel a m.
 kir. belügyminiszter 61.144/1937. B. M. szám alatt igazolta.
- BOLDISÁR, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.; Al-Csik: 1685.
 (*Tusnád*), Csik: 1658., 1681., Al-Csik: 1702.
- BOLDOCZI (*Bágyon*), Aranyos: 1642.

- BORBÉLY, Kézdi: 1635.
 (*Csegez*), Aranyos: 1642.
 (*Csikfalva*), Maros: 1635.
 (*Kézdivásárhely*), Kézdi: 1614.
- BOROS, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
 (*Csikszentmihály*), Fel-Csik: 1702.
 (*Csikszenttamás*), Fel-Csik: 1702.
- BORS, Csik: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
 (*Csikszentkirály*), Csik: 1643., 1658., 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Al-Csik: 1702. Primori rendi állását *Csikszentkirályi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 35.949/1933. B. M. szám alatt igazolta.
 (*Csikszentmárton*), Csik: 1681., Al-Csik: 1702.
- BORSOS, Maros: 1636.
 (*Mezőmadaras*), Maros: 1635.
- BOTH, Gyergyó: 1681.; Maros: 1636.
 (*Csikszentmárton*), Csik: 1658.
 (*Gyergyóalfalu*), Gyergyó: 1702.
 (*Gyergyóújfalu*), Gyergyó: 1643., 1702.
 (*Szentrontás*), Maros: 1647.
 (*Tekerőpatak*), Gyergyó: 1702.
- BOTHOS, Maros: 1636., 1677., 1685., 1691.
 (*Tompa*), Maros: 1614.; 1635. Primori rendi állását *Tompai* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 10.872/1933. B. M. szám alatt igazolta.
- BOTSKOR, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Al-Csik: 1685., Fel-Csik: 1685.
 (*Csikbánkfalva*), Al-Csik: 1702.
 (*Csikcsekefalva*), Al-Csik: 1702.
 (*Csikdelne*), Fel-Csik: 1702.
 (*Csikszentlélek*), Al-Csik: 1702.
 (*Csikszentmárton*), Csik: 1681., Al-Csik: 1702. Primori rendi állását *Csikszentmártoni* előnévvel Csikszék közgyűlése 1844. évi november hó 19-én 26. kgy. szám alatt, majd *Csikszentmártoni* és *Csikdelnei* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 106.238./1934. B. M. szám alatt igazolta.
 (*Tusnád*), Csik: 1602., 1643., 1658., 1681., Al-Csik: 1702.
- BÖGÖZI, Udvarhely: 1575., 1604.

(*Miklósfalva*), Udvarhely: 1614., 1627.
(*Ozdfalva*), Udvarhely: 1614.

BUDAI (*Csegez*), Aranyos: 1642.

CZAKÓ, Orbai: 1680., 1683.; Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Fel-Csik: 1685.
(*Csikcsicsó*), Csik: 1681., Fel-Csik: 1702.
(*Csikszentlélek*), Al-Csik: 1569., 1614, Csik: 1643

CZERJÉK, Sepsi: 1680., 1683.; Csik: 1681., Csik-Gyergyó Kászon: 1683.
(*Bodok*), Sepsi: 1602., 1614., 1635.
(*Csikmadaras*), Fel-Csik: 1702.
(*Csikrákos*), Fel-Csik: 1702.
(*Damokosfalva*), Orbai: 1602., 1614., 1635.
(*Hatolyka*), Kézdi: 1635.
(*Tamásfalva*), Orbai: 1602. 1614., 1635.
(*Uzon*), Sepsi: 1614., 1635.
(*Zoltán*), Sepsi: 1614., 1635.

CZIBAK (*Felvincz*), Aranyos: 1642.

CZIKÓ (*Csikszentgyörgy*), Al-Csik: 1702.
(*Veresmart*), Aranyos: 1642.

CZIRJÉK, l. Czerjék.

CSATHÓ (*Csikdelne*), Fel-Csik: 1702. Primori rendi állását *Delnei* előnévvel Csikszék közgyűlése 1842. évi július hó 27-én 16. kgy. szám alatt igazolta.

CSÁKANY, Sepsi: 1680., 1683, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
(*Borzaszeg*), Maros: 1614.
(*Keresztúrfalva*), Keresztúr: 1602.

CSÁKI (*Csikdánfalva*), Fel-Csik: 1702.
(*Mádéfalva*), Csik: 1658.

CSÁNYI, Maros: 1575.
(*Csikfalva*), Maros: 1602., 1603., 1614.

CSEGEZI (*Bágyon*), Aranyos: 1642
(*Csegez*), Aranyos: 1642. Primori rendi állását *Csegezi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 40.355/1937. B. M. szám alatt igazolta.
(*Székelykocsárd*), Aranyos: 1642.

- CSEH, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
(*Alsócsernáton*), Kézdi: 1635. Primori rendi állását *Alsócsernátoni* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 2.627/1933. B. M. szám alatt igazolta.
(*Márkosfalva*), Kézdi: 1635.
- CSEREY, Erdővidék: 1680., 1683.; Csik: 1681.
(*Barót*), Seps: 1635.
(*Csikrákos*), Fel-Csik: 1702.
(*Mádéfalva*), Csik: 1643.
(*Nagyajta*), Seps: 1635. Primori rendi állását *Nagyajtai* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 29.656/1933. B. M. szám alatt igazolta.
- CSERNESZI, Maros: 1575.
- CSÉP (*Bágyon*), Aranyos: 1642.
(*Kövend*), Aranyos: 1642.
- CSIA, Seps: 1680., 1683, Orbai: 1680., 1683.
(*Czófalva*), Orbai: 1602., 1614., 1635. Primori rendi állását *Czófalvi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 45.800./1935. B. M. szám alatt igazolta.
- CSIKI (*Szárhegy*), Gyergyó: 1643., 1702.
(*Zsögöd*), primori rendi állását *Zsögödi* előnévvel Csikszék közgyűlése 1841. évi október hó 6-án 34. kgy. szám alatt igazolta.
- CSISZÉR (*Alsószentmihályfalva*), Aranyos: 1642.
(*Étfalva*), Seps: 1614., 1635.
(*Gidófalva*), Seps: 1614., 1635.
- CSOMA, Orbai: 1683.
(*Gelencze*), Orbai: 1614., 1635.
- CSOMOLYA (*Uzon*), Seps: 1635.
- CSOMORTÁNYI, Kézdi: 1575.
(*Kurtapatak*), Kézdi: 1614., 1635.
(*Lemhény*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
- CSOMÓS (*Zabola*), Orbai: 1635.
- CSONGVAY (*Csegez*), Aranyos: 1642.
- CSONTOS (*Panit*), Maros: 1647.

- CSUPOR (*Alsótorja*), Kézdi: 1635.
- CSUTAK, Orbai: 1683., Kászon: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
(*Kovászna*), Orbai: 1614.
- CSÜDÖR (*Alsótorja*), Kézdi: 1635.
(*Nyujtód*), Kézdi: 1614., 1635.
- CSÜRÖS (*Osdola*), Kézdi: 1602.
- DACZÓ, Sepsi: 1575., 1680., 1683.; Maros: 1636., 1685.
(*Sárd*), Maros: 1635.
(*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1614., 1635.
(*Vaja*), Maros: 1614., 1635.
- DAMOKOS, Kézdi: 1575., 1691., Csik: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
(*Alsócsernáton*), Kézdi: 1602., 1614., 1635. A család egyik ága 1764-ben bárói oklevelet kapott. Primori rendi állását *Alsócsernátoni* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 17.545/1933. B. M. szám alatt igazolta.
(*Csikszenttamás*), Fel-Csik: 1702.
- DANIEL, Udvarhely: 1575., 1635.; Maros: 1685.
(*Csikrákos*), Csik: 1643., v. ö. Deák (*Csikrákos*).
(*Illyefalva*), Sepsi: 1635.
(*Kozmás*), Al-Csik: 1702.
(*Olasztelek*), Udvarhely: 1702.
(*Vargyas*), Udvarhely: 1602., 1614., 1627., 1702. A család egyes ágai 1737-ben, 1751-ben és 1912-ben bárói oklevelet kaptak. Primori rendi állását *Vargyasi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 97.600/1934. B. M. szám alatt igazolta.
- DANKA, Kézdi: 1680., 1683.
- DARKÓ (*Nagyajta*), Sepsi: 1635.
- DARVAS, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Al-Csik: 1685., Kászon: 1702.
(*Csikszentsimon*), Al-Csik: 1702.
(*Kászonújfalu*), Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
(*Kozmás*), Al-Csik: 1702.
(*Tusnád*), Csik: 1681.; Al-Csik: 1702.
- DEÁK, Udvarhely: 1575., 1635.; Sepsi: 1635., 1683., Orbai: 1635., 1680., 1683., Erdővidék: 1680., 1683., Csik: 1681., Csik-

Gyergyó-Kászon: 1683., Al-Csik: 1685., Kászon: 1681., 1702.
 Maros: 1677., 1685.
 (*Alsócsernáton*), Kézdi: 1635.
 (*Alsótorja*), Kézdi: 1614.
 (*Andrásfalva*), Maros: 1635.
 (*Barátos*), Orbai: 1635., 1680., v. ö. Barátosi.
 (*Berekeresztúr*), Maros: 1602., v. ö. Keresztúri (*Berekeresztúr*)
 és Vajai (*Berekeresztúr*).
 (*Böln*), Sepsi: 1614., 1635.
 (*Csatószeg*), Csik: 1681.
 (*Csávás*), Maros: 1603.
 (*Csikfalva*), Maros: 1603.
 (*Csikrákos*), Csik: 1643. v. ö. Daniel (*Csikrákos*).
 (*Csikszentgyörgy*), Al-Csik: 1702.
 (*Csikszentimre*), Csik: 1643., Al-Csik: 1702.
 (*Csikszentmárton*), Csik: 1658., v. ö. Szabó (*Csikszentmárton*).
 (*Dállya*), Udvarhely: 1702.
 (*Farkaslaka*), Udvarhely: 1702.
 (*Felsőtorja*), Kézdi: 1614., 1635.
 (*Felvincz*), Aranyos: 1642.
 (*Geges*), Maros: 1636.
 (*Gelencze*), Orbai: 1680., 1683.
 (*Gyergyószentmiklós*), Gyergyó: 1643.
 (*Gyergyóújfalu*), Gyergyó: 1643., 1702.
 (*Illyefalva*), Sepsi: 1614.
 (*Kadács*), Udvarhely: 1702., v. ö. Kadácsi.
 (*Kecset*), Udvarhely: 1702.
 (*Kisgalambfalva*), Udvarhely: 1702.
 (*Komolló*), Sepsi: 1680., 1683.
 (*Kovászna*), Orbai: 1614., 1635., 1680., 1683.
 (*Mádéfalva*), Fel-Csik: 1702.
 (*Maksa*), Kézdi: 1635.
 (*Ménes*), Maros: 1635.
 (*Nagyernye*), Maros: 1614., 1647., v. ö. Ajtai (*Nagyernye*)
 és Kenderesi (*Nagyernye*).
 (*Nyárádtő*), Maros: 1636.
 (*Páké*), Orbai: 1683., v. ö. Pákey.
 (*Réty*), Sepsi: 1614.
 (*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1635.
 (*Sepsiszentiván*), Sepsi: 1635., 1680., v. ö. Szent-Iványi.
 (*Sepsiszentkirály*), Sepsi: 1614., 1635.
 (*Szárhegy*), Gyergyó: 1702., v. ö. Fülöp (*Szárhegy*).

- (*Szentrontás*), Maros: 1635.
(*Székelyudvarhely*), Udvarhely: 1627.
(*Tamásfalva*), Orbai: 1602., 1614., v. ö. Thury (*Tamásfalva*).
(*Zalán*), Sepsi: 1680., 1683.
(*Zágon*), Orbai: 1602., 1614.
- DEMETER, Maros: 1677., 1685., 1691.
(*Csikborsova*), Csik: 1658., Fel-Csik: 1702.
(*Várfalva*), Aranyos: 1642.
- DEMJÉN, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
(*Csegez*), Aranyos: 1642.
(*Kövend*), Aranyos: 1642.
I. Dimény és Réthi másként Demjén.
- DERSI, Maros: 1636.
(*Buzaháza*), Maros: 1603., 1614., 1635.
(*Ders*), Udvarhely: 1627.
- DIENES, Maros: 1685., 1691.
(*Barót*), Sepsi: 1614., 1635.
- DIENESI (*Mészkő*), Aranyos: 1642.
- DIMÉNY (*Farkaslaka*), Udvarhely: 1702.
I. Demjén.
- DOBOS (*Illyefalva*), Sepsi: 1614.
- DOK (*Gelencze*), Orbai: 1635.
- DOLA (*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1635.
- DOMBY, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
- DONÁTH, Sepsi: 1680., 1683., Kézdi: 1680., 1683., Orbai: 1680.,
1683., Erdővidék: 1680., 1683.
(*Alsótorja*), Kézdi: 1635.
(*Csikszentkirály*), Al-Csik: 1702.
(*Lemhény*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
(*Nagyajta*), Sepsi: 1614., 1635.
(*Nagyborosnyó*), Sepsi: 1602., 1614., 1635.
(*Nyujtód*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
(*Szörcse*), Orbai: 1602., 1614., 1635.
(*Telek*), Orbai: 1602., 1614., 1635.
(*Vacsárcsi*), Csik: 1643.

- DÓSA, Maros: 1677., 1685., 1691.
(*Bodok*), Sepsi: 1635.
(*Kibéd*), Maros: 1635., 1647., 1677., 1685.
(*Makfalva*), Maros: 1635., 1636. Primori rendi állását *Makfalvi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 269.887/1933. B. M. szám alatt igazolta.
- EGERHÁZY, Maros: 1685., 1691.
- EGYED, Orbai: 1680., 1683.
- EGYEDFFI (*Várfalva*), Aranyos: 1642.
- ELEKES, Kézdi: 1680., 1683., 1691.; Gyergyó: 1681.
(*Gyergyóújfalu*), Gyergyó: 1643, 1702.
- ENDES, Csik: 1681, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683, Al-Csik: 1685.
(*Csatószeg*), Csik: 1681.
(*Csikménaság*, Csik: 1658., 1681., Al-Csik: 1702.
(*Csikszezsimon*), Csik: 1643., 1658., 1681., Al-Csik: 1702.
Primori rendi állását *Csikszezsimoni* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 57.115/1935. B. M. szám alatt igazolta.
- ÉÖRDÖGH (*Felsőtorja*), Kézdi: 1614., 1635.
(*Gelencze*), Orbai: 1635.
(*Zoltán*), Sepsi: 1614., 1635.
- ERESZTEVÉNYI, Sepsi: 1680., 1683.
- ERŐS, Csik: 1681., Csik-Gyergyó- Kászon: 1683.
- ÉLIÁS (*Csikszezsantmiklós*), Fel-Csik: 1702.
- ÉLTHES, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
(*Tusnád*), Csik: 1681., Al-Csik: 1702. Primori rendi állását *Thusnádi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 58.540/1935. B. M. szám alatt igazolta.
- FARKAS (*Alsótorja*), Kézdi: 1635.
(*Bögöz*), Udvarhely: 1602., 1614., 1627.
(*Osdola*), Kézdi: 1602.
(*Vacsárcsi*), Csik: 1602.
- FAZAKAS (*Göröcsfalva*), Csik: 1643.
- FÁBIÁN, Kézdi: 1691.
- FEJÉR, Orbai: 1680., 1683.; Kászon: 1702.; Maros: 1677., 1685.,

1691.
(*Bágyon*), Aranyos: 1642.
(*Csikmadaras*), Csik: 1658.
(*Vacsárcsi*), Fel-Csik: 1569., Csik: 1602., Fel-Csik: 1614.
- FEKETE**, Udvarhely: 1635.
(*Bardocz*), Udvarhely: 1702.
(*Demeterfalva*), Maros: 1614.
(*Tordátfalva*), Keresztúr: 1602 , Udvarhely: 1614., 1627., 1702.
(*Várfalva*), Aranyos: 1642.
- FELSZEGHI**, Kézdi: 1680., 1683.
- FERENCZ** (*Bölon*), Sepsi: 1614., 1635.
(*Tekerőpatak*), Gyergyó: 1643.
- FERENTZI**, Maros: 1636.
(*Medesér*), Udvarhely: 1702.
(*Nagyernye*), Maros: 1635.
(*Patakfalva*), Udvarhely: 1627., 1702. Primori rendi állását
Patakfalvi előnévvel a m. kir. belügyminiszter 56.226/1935.
B. M. szám alatt igazolta.
- FERTÓDI** (*Angyalos*), Sepsi: 1635.
- FILEP** (*Vadad*), Maros: 1603.
1. Fülöp.
- FINTA** (*Várfalva*), Aranyos: 1642.
- FIRTOS** (*Benczéd*), Udvarhely: 1702.
(*Timafalva*), Udvarhely: 1702.
- FODOR** (*Csikszentimre*), Csik: 1643., 1658.
- FOGARASI** (*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1635.
- FOLTHA**, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
- FOLTHI** (*Ders*), Udvarhely: 1702.
- FÓRIS**. Udvarhely: 1635.; Maros: 1636.
(*Kövesd*), Maros: 1635.
- FORRÓ**. Sepsi: 1680., 1683.
(*Angyalos*). Sepsi: 1602., 1614., 1635.
(*Besenyő*), Sepsi: 1614.
(*Étfalva*), Sepsi: 1635.

(*Kovászna*), Orbai: 1614., 1635.

(*Oroszfalu*), Kézdi: 1614., 1635.

FOSZTÓ (*Füle*), Udvarhely: 1702. Primori rendi állását *Füle*
és *Maroskoppándi* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter
21.225/1936. B. M. szám alatt igazolta.

FÖLDEVÁRI (*Marosvásárhely*), Maros: 1603.

FÜLÖP, Kézdi: 1680., 1683.

(*Szárhegy*), Gyergyó: 1643., 1702., v. ö. Deák (*Szárhegy*).
I. Filep.

FÜSTÖS, Csik-Gyergyó- Kászon: 1683., Al-Csik: 1685.

(*Csikbánkfalva*), Al-Csik: 1702.

(*Csikszentgyörgy*), Csik: 1681. Primori rendi állását
Csikszentgyörgyi és *Bánkfalvi* előnevekkel Csikszék köz-
gyűlése 1835. évi november hó 3-án 15. kgy. szám alatt
igazolta.

GAÁL, I. Gál.

GADÓ (*Várfalva*), Aranyos: 1642.

GAJDÓ, (*Alsócsernáton*), Kézdi: 1635.

GALAMBFALVI, Maros: 1685., 1691.

GALGÓCZI, Maros: 1685., 1691.

GARÁZDA másként Guruzda (*Náznánfalva*), Maros: 1647.

GAZDA, Sepsi: 1680., 1683.

GAZDAGH (*Zalán*), Sepsi: 1635.

GÁBOR, Gyergyó: 1681.; Maros: 1691.

(*Tekerőpatak*), Gyergyó: 1702., v. ö. Gáborffi (*Tekerőpatak*).

GÁBORFFI (*Tekerőpatak*), Gyergyó: 1702. v. ö. Gábor (*Tekerő-
patak*).

GÁL, Sepsi: 1680., 1683., Kézdi: 1691.; Maros: 1685.

(*Barót*), Sepsi: 1635.

(*Hilib*), Orbai: 1614., 1635.

(*Kénos*), Udvarhely: 1627.

(*Kövend*), Aranyos: 1642.

(*Nagyajta*), Sepsi: 1635.

- GÁLFALVI, Maros: 1677., 1685., 1691.
- GÁLFFY, Udvarhely: 1575., 1604., 1635.
(Kecset), Udvarhely: 1602., 1614., 1627.
(Küsmöd), Udvarhely: 1702.
(Martonos), Keresztúr: 1602., Udvarhely: 1614., 1627., 1702.
(Szombatfalva), Udvarhely: 1627., 1702. Primori rendi állását *Szombatfalvi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 53.851/1933. B. M. szám alatt igazolta.
- GÁSPÁR, Udvarhely: 1635.; Kézdi: 1680., 1683.; Maros: 1636.
(Gyalakuta), Maros: 1614., 1635.
(Kobátfalva), Udvarhely: 1627., 1702.
(Szentsimon), Maros: 1614., 1635.
(Szövérd), Maros: 1602., 1603., 1647.
- GÁSPÁRFFY, Maros: 1677., 1685.
- GEGŐ *(Csikcsicsó)*, Csik: 1643., 1658.
- GERDEI *(Cserefalva)*, Maros: 1602., 1635.
(Koronka), Maros: 1603.
- GERÉB, Udvarhely: 1575., 1604., 1635.; Sepszi: 1680., 1683.; Kézdi: 1680., 1683., 1691.
(Bethlenfalva), Udvarhely: 1627.
(Csikcsicsó), Fel-Csik: 1702.
(Csiktaplocza), Fel-Csik: 1614., Csik: 1643., 1658. Primori rendi állását *Árapataki* előnévvel Csikszék közgyűlése 1835. évi november hó 3-án 18. kgy. szám alatt, majd *Árapataki és Csiktaploczai* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 56.591/1938. B. M. szám alatt igazolta.
(Demeterfalva), Maros: 1614., 1635.
(Fenyéd), Udvarhely: 1702.
(Fiatfalva), Keresztúr: 1602., Udvarhely: 1614., 1627.
(Szemerja), Sepszi: 1635.
(Szentmihály), Udvarhely: 1575., 1627.
- GERGELY *(Nagyajta)*, Sepszi: 1635.
- GERGELYFFI *(Csegez)*, Aranyos: 1642.
- GÉCZI *(Bánd)*, Maros: 1614
(Sepsiszentgyörgy), Sepszi: 1614., 1635.
- GIDÓFALVY, Sepszi: 1680., 1683.

- GOLOPI (*Andrásfalva*), Maros: 1614.
- GOTHÁRD (*Csikcsekefalva*), Al-Csik: 1702.
- GÖNCZI (*Martonfalva*), Kézdi: 1635.
- GRONCZKI, I. Gronovszki másként Gronczki.
- GRONOVSZKI másként Gronczki, Sepsi: 1680., 1683.
- GURZÓ (*Csikszentmiklós*), Csik: 1643., 1658.
- GŰS (*Köpecz*), Sepsi: 1635.
- GYÁRFÁS, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
(*Léczfalva*), Kézdi: 1614., 1635. Primori rendi állását
Léczfalvi előnévvel a m. kir. belügyminiszter 77.408/1935.
B. M. szám alatt igazolta.
- GYEREŐ (*Akosfalva*), Maros: 1614., 1635. Primori rendi állását
Akosfalvi előnévvel a m. kir. belügyminiszter 29.709/1938.
B. M. szám alatt igazolta.
- GYÉRESI, Maros: 1677., 1685.
- GYÖNGYÖSI, Maros: 1685.
- GYÖRBIRÓ, I. Görgy-Biró.
- GYÖRFFY (*Csatószeg*), I. György másként Györffy (*Csatószeg*).
(*Gyergyóalfalu*), Gyergyó: 1702., v. ö. György (*Gyergyóalfalu*).
- GYÖRGY másként Györffy (*Csatószeg*), Al-Csik: 1702. Primori
rendi állását *Csatószegi* előnévvel Csikszék tisztsége 1811.
évi július hó 10-én igazolta, amelyről szóló bizonyítványt
Csikszék közgyűlése 1819. évi január hó 18-án 25. kgy.
szám alatt megerősítette, majd a m. kir. belügyminiszter
23.853/1938. B. M. szám alatt igazolta.
(*Gyergyóalfalu*), Gyergyó: 1702., v. ö. Györffy (*Gyergyó-
alfalu*).
- GYÖRGY-BIRÓ, Kézdi: 1680., 1683.
(*Besenyő*), Sepsi: 1635.
- GYÖRI, Maros: 1636.
- GYUJTÓ, Sepsi: 1680., 1683.
(*Étfalva*), Sepsi: 1614., 1635.
(*Sepsimartonos*), Sepsi: 1614., 1635.

GYULAI, Kézdi: 1683.

HADNAGY, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
(*Csikszentimre*), Al-Csik: 1614., Csik: 1643.
(*Dálnok*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.

HAJDU (*Székelyudvarhely*), Udvarhely: 1627.

HALLER (*Fintaháza*), Maros: 1614., 1635. A család 1713-ban grófi oklevelet kapott. Primori rendi állását *Hallerkői és Fintaházi* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 22.774/1938. B. M. szám alatt igazolta.

HARKÓ, Sepsi: 1635., 1680., 1683.

HEGYI (*Bikafalva*), Udvarhely: 1702.
(*Bölon*), Sepsi: 1614.

HENTER, Sepsi: 1680., 1683., Erdővidék: 1680., 1683., Csik: 1681.
Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
(*Csikszentimre*), Al-Csik: 1702.
(*Nagyajta*), Sepsi: 1614., 1635.
(*Sepsiszentiván*), Sepsi: 1602., 1614., 1635. A család egyes ágai 1744-ben és 1754-ben bárói oklevelet kaptak.

HÉJJA (*Sárfalva*), Kézdi: 1635.

HODGYAI, Udvarhely: 1604.
(*Hodgya*), Udvarhely: 1602., 1614.

HORVÁTH, Orbai: 1680.
(*Barót*), Sepsi: 1602.
(*Felvincz*), Aranyos: 1642.
(*Jobbágytelke*), Maros: 1603.
(*Kiskede*), Udvarhely: 1627.
(*Kovászna*), Orbai: 1614.
(*Magyarzsákod*), Udvarhely: 1702. Primori rendi állását *Kovachich-Horváth* családnévvel és *Magyarzsákodi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 26.645/1938. B. M. szám alatt igazolta.
(*Telek*), primori rendi állását *Nagyvárad*i és *Teleki* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 14.580/1936. B. M. szám alatt igazolta.
(*Uzon*), Sepsi: 1635.
(*Vaja*), Maros: 1603., 1635.

- HOZÓ, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Al-Csik: 1685.
 (*Csatószeg*), Csik: 1681.
 (*Csikszentgyörgy*), Al-Csik: 1702.
 (*Csikszentmárton*), Al-Csik: 1702.
- HUSZÁR, Erdővidék: 1680., 1683.
- ILLYÉS, Udvarhely: 1635. Csik: 1681., Gyergyó: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
 (*Csikszentmiklós*), I. Éliás (*Csikszentmiklós*).
 (*Gyergyóalfalu*), Gyergyó: 1702.
 (*Gyergyószentmiklós*), Gyergyó: 1702.
 (*Sepsiszentiván*), Sepsi: 1602., 1614., 1635.
 (*Sófalva*), Udvarhely: 1627.
- ILLYÉSSI (*Bölon*), Sepsi: 1602., 1635.
- IMECS, Orbai: 1680., 1683.
 (*Imecsfalva*), Orbai: 1614., 1635. Primori rendi állását *Imecsfalvi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 47.349/1932. B. M. szám alatt igazolta.
 (*Nyujtód*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
 (*Osdola*), Kézdi: 1614.
 (*Vacsárcsi*), Csik: 1602.
- IMREH, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Fel-Csik: 1685.
 (*Szépvíz*), Csik: 1643., 1658., 1681., Fel-Csik: 1702.
- INCZE, Csik: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
 (*Csikdelne*), Csik: 1643., 1658., Fel-Csik: 1702.
 (*Felsőboldogasszonyfalva*), Udvarhely: 1627.
- IROMOS (*Székelyudvarhely*), Udvarhely: 1627.
- ISÁK, Maros: 1685., 1691.
 (*Feldoboly*), Sepsi: 1614., 1635.
- ISZLAY (*Iszló*), Maros: 1636.¹³³ Primori rendi állását *Iszlói* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 29.712/1938. B. M. szám alatt igazolta.
 (*Marosvásárhely*), Maros: 1602.
- JAKABHÁZY másként Jakabfalvy (*Szentábrahám*), Udvarhely: 1702. Primori rendi állását *Szentábrahámi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 101.470/1934. B. M. szám alatt igazolta.
- JAKÓTS (*Alsócsernáton*), Kézdi: 1614., 1635.

- JANCSÓ, Kézdi: 1680., 1683., Orbai: 1680 , 1683.
 (*Márkosfalva*), Kézdi: 1635.
- JANKÓ, Sepsi: 1680., 1683., Kézdi: 1680 , Orbai: 1680., 1683.
 (*Csikcsicsó*), Fel-Csik: 1702.
 (*Maksa*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
 (*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1635.
 (*Sepsiszentiván*), Sepsi: 1602., 1614., 1635.
 (*Zalán*), Sepsi: 1602., 1614., 1635.
 (*Zágon*), Orbai: 1602., 1614., 1635.
- JÁNÓ, Orbai: 1680., 1683.
- JÁNOS (*Gyergyószentmiklós*), Gyergyó: 1643., 1702.
- JÁNOSI, Udvarhely: 1575., 1635.
 (*Bardoczfalva*), Udvarhely: 1614.
 (*Csikszentimre*), Csik: 1602., Al-Csik: 1614.
 (*Felsőboldogasszonyfalva*), Udvarhely: 1602., 1614.
- JÁRAY (*Gelencze*), Orbai: 1614., 1635.
- JEDDI (*Medesér*), Udvarhely: 1702.
- JÓSA (*Bodos*), Sepsi: 1614.
- KABOS (*Kölpény*), Maros: 1602., 1603.
- KACZAI, Udvarhely: 1575.
- KACSÓ, Udvarhely: 1635.; Maros: 1636.
 (*Gyergyószentmiklós*), Gyergyó: 1603., 1643.
 (*Sófalva*), Udvarhely: 1702.
- KADÁCSI, Udvarhely: 1635., v. ö. Deák (*Kadács*).
- KAK (*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1614 , 1635.
- KAKKAS, Sepsi: 1680., 1683.
- KANISZTOS (*Lemhény*), Kézdi: 1602.; 1614., 1635.
- KANYÓ (*Léczfalva*), Kézdi: 1635.
- KARÁCSON, Udvarhely: 1635.
 (*Hodgya*), Udvarhely: 1614., 1627.
- KARÁCSONFALVI, Maros: 1685., 1691.

- KASTAL (*Gyergyóújfalu*), Gyergyó: 1643., 1702.
- KÁDÁR, Orbai: 1680., 1683., Maros: 1636.
 (*Martonos*), Udvarhely: 1702.
 (*Rugonfalva*), Udvarhely: 1702.
- KÁLNOKY, Sepszi: 1575., 1680., 1683., Kézdi: 1680., 1683., 1691.
 Erdővidék: 1680., 1683.
 (*Kozmás*), Al-Csik: 1702.
 (*Kőröspatak*), Sepszi: 1602., 1614., 1635. A család egyik ága
 1697-ben grófi oklevelet kapott. Primori rendi állását *Kőrös-
 pataki* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 21.378/1938. B. M.
 szám alatt igazolta.
 (*Telegdibacson*), Udvarhely: 1702.
 (*Várdotfalva*), Fel-Csik: 1702.
- KÁROLY (*Kézdiszentlélek*), Kézdi: 1635.
 (*Kozmás*), Al-Csik: 1614.
 (*Sárfalva*), Kézdi: 1614.
- KÁSZONI, Kézdi: 1680., 1683.
 (*Nyujtód*), Kézdi: 1635.
- KECSETI, Udvarhely: 1604., 1635.
 (*Kisfalud*), Udvarhely: 1602., 1627.
- KEDEI, Udvarhely: 1604.
- KELE (*Sepsiszentgyörgy*), Sepszi: 1614., 1635.
- KELEMEN (*Csikcsicsó*), Csik: 1602., Fel-Csik: 1614., Csik:
 1643., 1658.
- KENDERESI (*Nagyernye*), Maros: 1635., v. ö. Deák (*Nagyernye*).
- KERCSEDI (*Kercsed*), Aranyos: 1642.
- KERESZTES, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
 (*Léczfalva*), Kézdi: 1635. Primori rendi állását *Léczfalvi*
 előnévvel a m. kir. belügyminiszter 14.776/1936. B. M. szám
 alatt igazolta.
- KERESZTÚRI, Maros: 1636., 1677., 1685., 1691.
 (*Berekeresztúr*), Maros: 1614., v. ö. Deák (*Berekeresztúr*) és
 Vajai (*Berekeresztúr*).
- KERTÉSZ (*Alsóboldogasszonyfalva*), Udvarhely: 1627.

- KESERÜ, Sepsi: 1680., 1683.
(Uzon), Sepsi: 1635.
- KÉNOSI (*Ders*), Udvarhely: 1627.
(Városfalva), Udvarhely: 1702.
- KILLYÉN (*Vadad*), Maros: 1635.
- KILLYÉNI, Sepsi: 1680., 1683.
- KIRÁLY, Sepsi: 1680., 1683.
- KISS, Orbai: 1680., 1683.
(Alsószentmihályfalva), Aranyos: 1642.
(Atosfalva), Maros: 1603.
(Kálnok), Sepsi: 1635.
- KIS-PÁL, Sepsi: 1680., 1683.
(Sepsiszentiván), Sepsi: 1635.
- KOBAI (*Uzon*), Sepsi: 1614., 1635.
- KOCZKÁN, Maros: 1636., 1677.
(Csikfalva), Maros: 1635.
(Nagyernye), Maros: 1614., 1635.
- KOLUMBÁN (*Száldobos*), Udvarhely: 1702. Primori rendi állását
Olaszteleki és Száldobosi előnevekkel a m. kir. belügyminisz-
 ter 38.369/1938. B. M. szám alatt igazolta.
- KÓLYA (*Csikszentkirály*), Al-Csik: 1702.
- KOMÁROMI (*Szentbenedek*), Maros: 1614.
- KOMJÁTSZEGHI, Maros: 1685., 1691.
(Várfalva), Aranyos: 1642.
- KONCZ, Maros: 1677.
(Bordos), Udvarhely: 1702.
(Bözöd), Udvarhely: 1702.
(Marosvásárhely), Maros: 1602., 1603.
(Nagysolymos), Udvarhely: 1702.
(Sepsiszentgyörgy), Sepsi: 1635.
- KÓNYA, Sepsi: 1680., 1683.
- KORNIS, Udvarhely: 1575., 1635.; Maros: 1636.
(Erdőszentgyörgy), Maros: 1614., 1635.
(Homoródszentpál), Udvarhely: 1614., 1627.

- KÓS (*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1614.
- KÓSA, Csik: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
 (*Csikcsicsó*), Csik: 1681., Fel-Csik: 1702.
 (*Csikszentmihály*), Csik: 1643.
 (*Székelyudvarhely*), Udvarhely: 1627.
- KOVÁTS, Udvarhely: 1635., Sepsi: 1680., 1683., Kézdi: 1680.,
 1683., 1691.; Maros: 1636.
 (*Alsócernáton*), Kézdi: 1614., 1635.
 (*Andrásfalva*), Maros: 1635. 1647.
 (*Bölon*), Sepsi: 1614., 1635.
 (*Bözödújfalu*), Udvarhely: 1702.
 (*Felsőcernáton*), Kézdi: 1614., 1635.
 (*Felvincz*), Aranyos: 1642.
 (*Homoródalmás*), Udvarhely: 1702.
 (*Kissolyos*), Udvarhely: 1702.
 (*Korond*), Udvarhely: 1627., 1702.
 (*Maksa*), Kézdi: 1602.
 (*Mezőmadaras*), Maros: 1635., 1636.
 (*Nagyajta*), Sepsi: 1635.
 (*Sellye*), Maros: 1635.
 (*Timafalva*), Udvarhely: 1702.
- KOZMA, Kézdi: 1680., 1683., 1691., Orbai: 1680., 1683.
 (*Felsőtorja*), Kézdi: 1635.
 (*Mohács*), Aranyos: 1642.
 (*Nagyajta*), Sepsi: 1635.
- KÖLTŐ (*Köröspatak*), Sepsi: 1635.
- KÖMIVES (*Gyergyócsomafalva*), Gyergyó: 1643.
- KÖNCZE, Kézdi: 1691.
- KÖPECZI (*Jedd*), Maros: 1635., 1647.
- KÖSZEGHI, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
 (*Csikpálfalva*), Csik: 1681.
 (*Székelyudvarhely*), Udvarhely: 1627.
- KÖVESDI, Maros: 1636.
 (*Bede*), Maros: 1635.
- KÖVÉR, Sepsi: 1680., 1683., Kézdi: 1680., 1683., 1691.
 (*Alsótorja*), Kézdi: 1614., 1635.
 (*Czófalva*), Orbai: 1635.

- (*Lemhény*), Kézdi: 1614., 1635.
 (*Szacsva*), Sepsi: 1635.
- KRAKKAI, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
 (*Esztelnek*); Kézdi: 1635.
- KUN, Maros: 1575., 1636, 1677., 1685., 1691.
 (*Kád*), Maros: 1614., 1635., 1647., 1691.
 (*Kézdímartonos*), Kézdi: 1614.
 (*Kézdipolyán*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
 (*Osdola*), a család 1762-ben grófi oklevelet kapott. Primorí
 rendi állását *Osdolai* előnévvel a m. kir. belügyminiszter
 97.599/1934. B. M. szám alatt igazolta.
- KUTHI, Sepsi: 1680., 1683.
 (*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1614., 1635.
 (*Uzon*), primorí rendi állását *Uzoni* előnévvel a m. kir. bel-
 ügyminiszter 78.244/1935. B. M. szám alatt igazolta.
- KUUN, I. Kun.
- LACZ (*Csikbánkfalva*), Al-Csik: 1614.
- LADÁNYI, Kézdi: 1680., 1683.
- LADÓ (*Csikmadaras*), Csik: 1643.
- LAJOS, Sepsi: 1680., 1683.
 (*Barót*), Sepsi: 1614., 1635.
- LÁSZLÓ, Sepsi: 1680., 1683., Kézdi: 1680., 1683., 1691., Orbai:
 1680., 1683.
 (*Czófalva*), Orbai: 1602., 1614., 1635.
 (*Gyergyóalfalu*); Gyergyó: 1702.
 (*Ikafalva*), Kézdi: 1614., 1635.
 (*Zágon*), Orbai: 1635.
- LÁSZLÓFFI (*Rákos*), Aranyos: 1642.
- LÁZÁR, Kézdi: 1680., 1683., 1691.; Csik: 1575.. Csik-Gyergyó-
 Kászon: 1683., Fel-Csik: 1685.; Maros: 1575., 1636., 1677.,
 1685., 1691.
 (*Csikcsicsó*), Fel-Csik: 1569., Csik: 1602.
 (*Csikrákos*), Csik: 1658., 1681.
 (*Csikszenttamás*), Csik: 1602., Fel-Csik: 1614.
 (*Gyalakuta*), Maros: 1602., 1603., 1614., 1635. A család

1729-ben bárói, majd 1750-ben grófi oklevelet kapott.

(*Kadács*), Udvarhely: 1702.

(*Mezőmadaras*), Maros: 1603., 1614., 1635.

(*Szárhegy*), Gyergyó: 1614., 1643., 1702. A család 1702-ben grófi oklevelet kapott. Primori rendi állását *Szárhegyi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 68.214/1935. B. M. szám alatt igazolta.

(*Szeredaszentanna*), Maros: 1635., 1647.

(*Vacsárcsi*), Csik: 1602.

LIPPAI (*Bogárfalva*), Udvarhely: 1614., 1627.

(*Felsőszentmihályfalva*), Aranyos: 1642.

LITERATUS, I. Deák.

LOSONCZI, Sepszi: 1635., 1680., 1683.

(*Réty*), Sepszi: 1602.

LOVÁSZ (*Keresztúrfalva*), Udvarhely: 1627.

LŐRINCZ, Kézdi: 1680., 1683., 1691.

LUGAS (*Gelencze*), Orbai: 1635.

LUKÁTS, Sepszi: 1680., 1683.

(*Bikafalva*), Udvarhely: 1702.

(*Magyaros*), Udvarhely: 1702.

MAGH (*Homoródszentmárton*), Udvarhely: 1627.

MAGYAR (*Kovászna*), Orbai: 1635.

MAHULY (*Rákos*), Aranyos: 1642.

MAJOS (*Telek*), Orbai: 1614., 1635.

MAKÓ (*Telek*), Orbai: 1602.

MARÓTHY, Udvarhely: 1604., 1635.

(*Dobófalva*), Udvarhely: 1614., 1627.

(*Rugonfalva*), Udvarhely: 1702.

MARTON, Udvarhely: 1575.

(*Küsmöd*), Udvarhely: 1602. A család 1570-ben primori oklevelet kapott. Primori rendi állását *Küsmödi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 34.252/1936. B. M. szám alatt igazolta.

I. Márton.

- MÁRK (*Egerpatak*), Sepsi: 1614., 1635.
 (*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1614., 1635.
- MÁRKODI, Maros: 1636.
 (*Jedd*), Maros: 1635.
- MÁRKOS, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.; Fel-Csik: 1685.
 (*Csikpálfalva*), Fel-Csik: 1702.
 (*Sepsiszentiván*), Sepsi: 1635.
 (*Várdotfalva*), Csik: 1681., Fel-Csik: 1702.
- MÁRTON, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
 (*Bethlenfalva*), Udvarhely: 1702.
 (*Léczfalva*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
 (*Maksa*), Kézdi: 1614.
 l. Marton.
- MÁTHÉ, Sepsi: 1680., 1683.
 (*Dálnok*), Kézdi: 1614.
 (*Fotos*), Sepsi: 1635.
 (*Maksa*), Kézdi: 1614., 1635.
 (*Vacsárcsi*), Fel-Csik: 1569.
- MÁTHÉFFI (*Kissolymos*), Udvarhely: 1702.
- MÁTYÁS (*Csegez*), Aranyos: 1642.
- MÁTYUS, Kézdi: 1680., 1683.
 (*Kézdiszentlélek*), Kézdi: 1614., 1635.
- MEDESÉRY, Maros: 1685., 1691.
- MEZEI (*Gyergyóújfalu*), Gyergyó: 1702.
 (*Székeljudvarhely*), Udvarhely: 1614., 1627.
- MIHÁLCZ, Sepsi: 1680., 1683.; Kézdi: 1680., 1683., 1691.,
 Orbai: 1575., 1683.
 (*Aldoboly*), Sepsi: 1614., 1635.
 (*Csikszentsimon*), Al-Csik: 1702.
 (*Dálnok*), Kézdi: 1614., 1635.
 (*Gelencze*), Orbai: 1602., 1614.; 1635.
 (*Illyefalva*), Sepsi: 1602., 1614.; 1635.
 (*Kovászna*), Orbai: 1602., 1614., 1635.
 (*Páva*), Orbai: 1602., 1614.; 1635.
- MIHÁLCSA, Kézdi: 1680., 1683., 1691.

MIHÁLY, Kézdi: 1680., 1683.; 1691.; Gyergyó: 1681., Kászon: 1702.
(*Gyergyószentmiklós*), Gyergyó: 1702.
(*Gyergyóújfalu*), Gyergyó: 1702.
(*Kézdi-polyán*), Kézdi: 1614., 1635.
(*Nagygalambfalva*), Udvarhely: 1627., 1635.
(*Szárhegy*), Gyergyó: 1702.
(*Zoltán*), Sepsi: 1614., 1635.

MIKÁNDI (*Mádéfalva*), Csik: 1643.

MIKES, Orbai: 1575., 1680., 1683.
(*Fenyéá*), Udvarhely: 1614.
(*Papolcz*), Orbai: 1602., 1614., 1635.
(*Várdotfalva*), Fel-Csik: 1702.
(*Zabola*), Orbai: 1602., 1614., 1635. A család 1693-ban bárói, majd 1696-ban grófi oklevelet kapott. Primori rendi állását *Zabolai* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 61.642/1934. B. M. szám alatt igazolta.
(*Zágon*), Orbai: 1602., 1614., 1635.

MIKLÓS, Csik: 1681.
(*Bethlenfalva*), Udvarhely: 1702.
(*Gagy*), Udvarhely: 1627., 1635., 1702.
(*Homoródszentmárton*), Udvarhely: 1627.
(*Kobátfalva*), Udvarhely: 1627., 1702.
(*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1614., 1635.
(*Szépvíz*), Fel-Csik: 1702.

MIKLÓSI, Maros: 1677., 1685., 1691.

MIKÓ, Sepsi: 1575.; Csik: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.
(*Bodok*), Sepsi: 1614., 1635. A család 1755-ben, majd 1772-ben grófi oklevelet kapott. Primori rendi állását *Hidvégi és Bodoki* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 88.801:1935. B. M. szám alatt igazolta.
(*Malomfalva*), Maros: 1614.
(*Oltszem*), Sepsi: 1602., 1614., 1635.
(*Sögöd*), Al-Csik: 1569., 1614., Csik: 1643., 1658., Al-Csik: 1702.

MISKE (*Andrásfalva*), Maros: 1614. A család egyik ága 1767-ben bárói oklevelet kapott.
(*Székelykocsárd*), Aranyos: 1642.

MOHÁCSI (*Felsősinfalva*), Aranyos: 1642.

MOLNOS, Udvarhely: 1635.

(*Magyarandrásfalva*), Udvarhely: 1702.

(*Nagyajta*), Sepsi: 1635.

MÖRÉ, Udvarhely: 1575., Maros: 1685., 1691.

(*Szenterzsébet*), Keresztúr: 1602.

MÓSA, Maros: 1636.

(*Nagyernye*), Maros: 1614., 1635., 1647.

NAGY, Udvarhely: 1604., 1635.; Sepsi: 1680., 1683., Kézdi: 1680., 1683., 1691.; Maros: 1677., 1685., 1691.

(*Alsószentmihályfalva*), Aranyos: 1642.

(*Bágyon*), Aranyos: 1642.

(*Bethlenfalva*), Udvarhely: 1702.

(*Bibarczfalva*), Udvarhely: 1602., 1614., 1627.

(*Bölon*), Sepsi: 1614. 1635.

(*Csegez*), Aranyos: 1642.

(*Csikdelne*), Csik: 1658.

(*Hatolyka*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.

(*Kercsed*), Aranyos: 1642.

(*Köpecz*), Sepsi: 1614., 1635.

(*Kövend*), Aranyos: 1642.

(*Lisznyó*), Sepsi: 1602., 1614., 1635.

(*Szárhegy*), Gyergyó: 1602.

(*Szentgerlicze*), Maros: 1685.

(*Szereda*), Maros: 1603.

(*Székelyudvarhely*), Udvarhely: 1614.

(*Szotyor*), Sepsi: 1614., 1635., 1680.

(*Vaja*), Maros: 1635.

(*Zalán*), Sepsi: 1614., 1635.

NÁGRA, Maros: 1636.

NEMES, Sepsi: 1680., 1683.

(*Alsótorja*), Kézdi: 1614.

(*Besenyő*), Sepsi: 1635.

(*Fiatfalva*), Udvarhely: 1702.

(*Malomfalva*), Maros: 1635., 1647.

(*Nagyajta*), Sepsi: 1614.

(*Oltszem*), Sepsi: 1635. A család 1755-ben grófi oklevelet kapott. Primori rendi állását *Hidvégi és Oltszemi* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 59.639/1935. B. M. szám alatt igazolta.

- NÉMETHI (*Városfalva*), Udvarhely: 1702.
- NYÁRI (*Csikfalva*), Maros: 1635.
- NYERGES (*Nagyborosnyó*), Sepsi: 1614.
(*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1614.
- NYIRŐ (*Székelyudvarhely*), Udvarhely: 1627.
- NYUJTÓDI, Udvarhely: 1575., 1635.; Maros: 1575.
(*Alsóboldogasszonyfalva*), Udvarhely: 1627.
(*Keresztúrfalva*), Keresztúr: 1602., Udvarhely: 1614., 1627.
(*Szentdemeter*), Keresztúr: 1602.
másként Papp (*Keresztúrfalva*), Udvarhely: 1702.
- OLASZ, Sepsi: 1680., 1683.
- OLÁH (*Nagyajta*), Sepsi: 1635.
- ORBAI, Kézdi: 1680., 1683.
(*Kézdiszentlélek*), Kézdi: 1635.
- ORBÁN, Udvarhely: 1635.
(*Felvincz*), Aranyos: 1642.
(*Lengyelfalva*), Udvarhely: 1627., 1702. A család egyik ága 1744-ben bárói oklevelet kapott. Primori rendi állását *Lengyelfalvi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 89.736/1934. B. M. szám alatt igazolta.
(*Sükő*), Udvarhely: 1614., 1627.
- ORBÓ (*Kökös*), Sepsi: 1602.
- OSVÁTH (*Bethlenfalva*), Udvarhely: 1702.
- OZDY, Maros: 1636., 1677., 1685.
(*Gálfalva*), Maros: 1602., 1603., 1614., 1635., 1647.
(*Szentrontás*), Maros: 1614., 1635.
- ÖRDÖGH, I. Eördögh.
- PAÁL, I. Páll.
- PAKOT (*Szentlélek*), Udvarhely: 1702.
- PAPP, Maros: 1685., 1691.
(*Keresztúrfalva*), I. Nyujtói másként Papp.
(*Uzon*), Sepsi: 1614., 1635.
- PATAKI (*Sepsiszentgyörgy*), Sepsi: 1614., 1635.

- (*Tófalva*), Maros: 1614.
- PATHÓ (*Koronka*), Maros: 1614.
- PATKÓ (*Rákos*), Aranyos: 1642.
- PÁKEY, Orbai: 1680., v. ö. Deák (*Páké*).
- PÁLL, Sepszi: 1680., 1683.; Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Fel-Csik: 1685.
 (*Barátos*), Orbai: 1635.
 (*Bethlenfalva*), Udvarhely: 1702.
 (*Csikrákos*), Csik: 1681.
 (*Gyergyószentmiklós*), Gyergyó: 1643., 1702.
- PÁL-GYÖRGY, I. Szabó másként Pál-György.
- PÁL-JÁNOS, Sepszi: 1680., 1683.
- PÁL-MIKLÓS (*Zabola*), Orbai: 1635.
- PÁLFFY, Udvarhely: 1635.
 (*Gagy*), Udvarhely: 1614., 1627., 1702.
 (*Tarcsafalva*), Keresztúr: 1602., Udvarhely: 1627., 1702. Primori rendi állását *Tarcsafalvi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 109.965/1934. B. M szám alatt igazolta.
 (*Tordátfalva*), Udvarhely: 1702.
- PÁLOSI (*Székelyudvarhely*), Udvarhely: 1614., 1627.
- PÁPAI, Maros: 1677., 1685., 1691.
- PÁSZTOR (*Bágyon*), Aranyos: 1642.
- PELBÁRTH (*Besenyő*), Sepszi: 1635.
- PESTHI (*Csikrákos*), Csik: 1658.
- PETERDI (*Buzaháza*), Maros: 1602., 1603.
- PETHŐ (*Angyalos*), Sepszi: 1635.
 (*Csittszentiván*), Maros: 1603., v. ö. Péter (*Csittszentiván*).
 (*Felsőtorja*), Kézdi: 1614.
 (*Nagyajta*), Sepszi: 1614., 1635.
- PETKI, Udvarhely: 1575.
 (*Csikcsicsó*), Fel-Csik: 1614., Csik: 1643., Fel-Csik: 1702. A család 1700-ban grófi oklevelet kapott. Primori rendi állását

- Királyhalmi és Csicsói* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 26.524/1938. B. M. szám alatt igazolta.
(*Ders*), Udvarhely: 1602., 1614., 1627. A család 1607-ben bárói oklevelet kapott.
- PÉCHI (*Szenterzsébet*), Udvarhely: 1614., 1627.
- PÉNTEK (*Felsőszentmihályfalva*), Aranyos: 1642.
- PÉTER, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Kászon: 1702.
(*Csikszentkirály*), Csik: 1681.
(*Csittszentiván*), Maros: 1614., v. ö. Pethő (*Csittszentiván*).
(*Gyergyószentmiklós*), Gyergyó: 1702.
(*Szépviz*), Csik: 1643.
- PÉTERFFI (*Gagy*), Udvarhely: 1702.
(*Nagyajta*), Seps: 1635.
- PÓKAI, Maros: 1636., 1677., 1685, 1691.
(*Káposztásszentmiklós*). Maros: 1614., 1635.
(*Sögöd*), Csik: 1602., 1643., 1658, Al-Csik: 1702.
- POKÓL (*Sepsiszentgyörgy*), Seps: 1614., 1635.
- PÓLUS, Kézdi: 1680., 1683.
- PORKA (*Örményes*), Aranyos: 1642.
- POSON (*Barátos*), Orbai: 1635.
- PÓTSA. Kézdi: 1680., 1683., 1691., Orbai: 1680., 1683.
(*Hatolyka*), primori rendi állását *Hatolykai* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 53.733/1936. B. M. szám alatt igazolta.
- POTYÓ (*Csikszentmárton*), Al-Csik: 1702.
- PÜNKÖSTI, Seps: 1680., 1683.
- RAFAI. Seps: 1680., 1683.
(*Árkos*), Seps: 1614., 1635.
- RÁCZ. Erdővidék: 1680., 1683.
(*Kézdipolyán*), Kézdi: 1602.
- RÁD (*Naquajta*) Seps: 1635.
- RÁDAY (*Bethfalva*). Udvarhely: 1614., 1627.
- RÁKOSI (*Alsócsernáton*), Kézdi: 1635.

- (*Felsőcernáton*), Kézdi: 1614., 1635.
- RÉTHI (*Alsótorja*), Kézdi: 1635.
 másként Demjén (*Angyalos*), Sepsí: 1614.
- RHÉDEY (*Erdőszentgyörgy*), Maros: 1635. A család 1744-ben grófi oklevelet kapott. Primori rendi állását *Kisrhédei és Erdőszentgyörgyi* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 66.072/1937. B. M. szám alatt igazolta.
- SALAMON, Sepsí: 1680., 1683.
 (*Csiktaplocza*), Csik: 1602., 1658.
- SÁMBOKRÉTHI (*Székelyudvarhely*), Udvarhely: 1602., 1614.
- SÁNDOR, Csik: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Al-Csik: 1685., Fel-Csik: 1685.
 (*Agyagfalva*), Udvarhely: 1702.
 (*Csikszentdomokos*), Fel-Csik: 1702. Primori rendi állását *Csikszentdomokosi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 101.888/1934. B. M. szám alatt igazolta.
 (*Csikszentmihály*), Fel-Csik: 1569., 1614., Csik: 1643., Fel-Csik: 1702. Primori rendi állását *Csikszentmihályi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 19.604/1932. B. M. szám alatt igazolta.
 (*Csiktaplocza*), Fel-Csik: 1702.
 (*Décsfalva*), Udvarhely: 1702.
 (*Kénos*), Udvarhely: 1702.
 (*Nagygalambfalva*), Udvarhely: 1702.
 (*Páké*), Orbai: 1602., 1614., 1635.
- SÁNTHA (*Lisznyó*), Sepsí: 1602., 1614.
- SÁR (*Szentkirály*), Maros: 1603.
- SÁROSSI, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683.; Maros: 1636., 1677., 1685., 1691.
 (*Csikrákos*), Csik: 1681.
- SEBESI (*Ders*), Udvarhely: 1702. Primori rendi állását *Bolgárfalvi és Dersi* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 28.419/1938. B. M. szám alatt igazolta. Egyik ága 1913-ban *Sebesi-Josintzi* családnévvel bárói oklevelet kapott. Ennek az ág-nak primori rendi állását *Bolgárfalvi, Dersi és Josintzi* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 31.349/1938. B. M. szám alatt igazolta.

- SEBESTYÉN (*Angyalos*), Sepsi: 1602.
(*Köpecz*), Sepsi: 1614., 1635.
- SEMJÉN, I. Simén.
- SEMJÉNFAALVI, I. Siménfalvi.
- SÉRA, Sepsi: 1680., 1683.
(*Illyefalva*), Sepsi: 1614.
- SÉRTEÖ (*Nagyajta*), Sepsi: 1635.
- SIDÓ, Orbai: 1680., 1683.
- SIGÉR (*Baczkamadaras*), Maros: 1602., 1603.
- SIGMOND, Kézdi: 1680., 1683., 1691., Orbai: 1683.
(*Alsószentmihályfalva*), Aranyos: 1642. Primori rendi állását
Alsószentmihályfalvi és Kisenyedi előnevekkel a m. kir. bel-
ügyminiszter 66.069/1937. B. M. szám alatt igazolta.
(*Lemhény*), Kézdi: 1614., 1635.
- SIKÓ, Erdővidék: 1680., 1683.
(*Bölon*), Sepsi: 1635.
- SILLÓ (*Bölon*), Sepsi: 1614., 1635.
- SILVESTER, I. Sylvester.
- SIMÉN, Udvarhely: 1635.
(*Bethlenfalva*), Udvarhely: 1614., 1627., 1702.
(*Dobófalva*), Udvarhely: 1614., 1627.
(*Kadács*), Keresztúr: 1602., Udvarhely: 1614., 1627.
(*Keresztúrfalva*), Udvarhely: 1627.
(*Nagykede*), Udvarhely: 1614.
- SIMÉNFAALVI (*Egerszeg*), Maros: 1614.
- SIMÓ (*Bethlenfalva*), Udvarhely: 1702.
- SIMON, Sepsi: 1680., 1683.
(*Telek*), Orbai: 1602., 1614.
- SIMONFFI (*Bágyon*), Aranyos: 1642.
- SIPOS, Kézdi: 1691.
- SÓLYOM (*Gyergyóújfalu*), Gyergyó: 1702. Primori rendi állását
Gyergyóújfalvi előnévvel Csikszék közgyűlése 1818. évi

- január hó 12-én 15. kgy. szám alatt igazolta.
- SOMI (*Felsőszentmihályfalva*), Aranyos: 1642.
- SOMODI, Maros: 1677., 1685.
(*Dálnok*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
- SOÓS (*Köszvényes*), Maros: 1635.
- STRUCZ (*Alsőszentmihályfalva*), Aranyos: 1642.
- SÜKÖSD (*Kisgörgény*), Maros: 1635.
- SYLVESTER, Seps: 1680., 1683.
(*Sepsiszentgyörgy*), Seps: 1614., 1635.
(*Szemerja*), Seps: 1614., 1635.
(*Szereda*), Maros: 1603.
- SZABÓ, Udvarhely: 1604.; Seps: 1680., 1683., Kézdi: 1691. Orbai: 1680., 1683., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683. Al-Csik: 1685.; Maros: 1677., 1685., 1691.
(*Alsőszentmihályfalva*), Aranyos: 1642.
(*Barót*), Seps: 1635.
(*Cserefalva*), Maros: 1685., 1691.
(*Csikbánkfalva*), Al-Csik: 1702.
(*Csikszentgyörgy*), Csik: 1681.
(*Csikszentmárton*), Csik: 1681., Al-Csik: 1702., v. ö. Deák
(*Csikszentmárton*). Primori rendi állását *Csikszentmártoni* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 43.050/1933. B. M. szám alatt igazolta.
(*Feldoboly*), Seps: 1614.
(*Hodgya*), Udvarhely: 1614., 1627., 1702.
(*Illyefalva*), Seps: 1614., 1635.
(*Kőrispatak*), Udvarhely: 1702.
(*Kövend*), Aranyos: 1642.
(*Marosvásárhely*), Maros: 1602.
(*Márkosfalva*), Kézdi: 1635.
(*Nagyborosnyó*), Seps: 1635.
(*Nagyernye*), Maros: 1691.
(*Réty*), Seps: 1680., 1683.
(*Sepsiszentgyörgy*), Seps: 1614., 1635.
(*Szépvíz*), Fel-Csik: 1702.
(*Szotyor*), Seps: 1680.
(*Vacsárcsi*), Fel-Csik: 1702.
(*Várfalva*), Aranyos: 1642.

- (*Zalán*), Sepsi: 1680., 1683.
 másként Pál-György, Kászon: 1702.
- SZABOLCSI, Sepsi: 1635., 1680., 1683.
- SZACSVÁ (illegyetfalva), Sepsi: 1614.
- SZACSVAY, Kézdi: 1680., 1683., 1691.
 (*Esztelnek*), Kézdi: 1602., 1614., 1635. Primori rendi állását
Esztelneki előnévvel a m. kir. belügyminiszter 70.031/1935.
 B. M. szám alatt igazolta.
 (*Szacsva*), Sepsi: 1614., 1635.
- SZANISZLÓ, Kézdi: 1680., 1683.
 (*Felsőcsernáton*), Kézdi: 1635.
- SZÁSZ (*Csegez*), Aranyos: 1642.
 (*Felvincz*), Aranyos: 1642.
- SZEKERES, Maros: 1677., 1685., 1691.
- SZENT-IVÁNYI, Sepsi: 1680.; Maros: 1677., 1685., 1691.
 (*Csittszentiván*), Maros: 1614., 1635.
 (*Sepsiszentiván*). v. ö. Deák (*Sepsiszentiván*). Primori rendi
 állását *Sepsiszentiványi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter
 14.386/1936. B. M. szám alatt igazolta.
- SZENT-KIRÁLYI (*Tamásfalva*), Orbai: 1614., 1635.
- SZEREDAY, Maros: 1636., 1677.; 1685., 1691.
 (*Szentrontás*), Maros: 1614., 1635., 1647.
 (*Szereda*), Maros: 1603.
- SZÉKELY, Udvarhely: 1635.; Sepsi: 1680., 1683., Kézdi: 1680.,
 1683., 1691.; Orbai: 1683.; Csik: 1681., Csik-Gyergyó-
 Kászon: 1683.
 (*Csikrákos*), Csik: 1602.
 (*Csikszentimre*), Al-Csik: 1702. Primori rendi állását *Póka-
 keresztúri és Csikszentimrei* előnevekkel a m. kir. belügy-
 miniszter 61.131/1938. B. M. szám alatt igazolta.
 (*Csiktaplocza*), Csik: 1602.
 (*Dálnok*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
 (*Felsőtorja*), Kézdi: 1635.
 (*Gelencze*), Orbai: 1602.
 (*Kecset*), Udvarhely: 1614.
 (*Kézdiszentlélek*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.

(*Killyén*), Seps: 1635.
(*Kisfalud*), Udvarhely: 1627.
(*Lisznyó*), Seps: 1614.
(*Malomfalva*), Udvarhely: 1627., 1635., 1702.
(*Marosvásárhely*), Maros: 1603.
(*Martonfalva*), Kézdi: 1614., 1635.
(*Márkosfalva*), Kézdi: 1680.
(*Páké*), Orbai: 1614., 1635.
(*Réty*), primori rendi állását *Rétyi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 88.033/1935. B. M. szám alatt igazolta.
(*Siménfalva*), Udvarhely: 1614., 1627.
(*Somosd*), Maros: 1602.
(*Szentkirály*), Maros: 1614.
(*Székelyudvarhely*), Udvarhely: 1614.
(*Szörcse*), Orbai: 1635., 1680.
(*Újszékely*), Udvarhely: 1614., 1627.
(*Várdotfalva*), Fel- Csik: 1614.
(*Várfalva*), Aranyos: 1642.
(*Veresmart*), Aranyos: 1642.

SZILÁGYI (*Akosfalva*), Maros: 1635., 1636., 1647., 1677., 1685., 1691.¹³⁴ Primori rendi állását *Akosfalvi* előnévvel Maros-szék közgyűlése 1758. évi szeptember hó 27-én, majd a m. kir. belügyminiszter 45.969/1932. B. M. szám alatt igazolta.
(*Cserefalva*), Maros: 1635.
(*Sámsond*), Maros: 1685., 1691.¹³⁵
(*Veresmart*), Aranyos: 1642.

SZODORAY, Seps: 1683.

SZOMBATFALVI, Udvarhely: 1635.
(*Szombatfalva*), Udvarhely: 1602., 1627., 1702.

SZOTYORI, Seps: 1680., 1683.

SZŐCS, I. Szöts.

SZŐKE, Csik-Gyergyó-Kászton: 1683., Al-Csik: 1685.
(*Csikbánkfalva*), Al-Csik: 1702.
(*Csikszentmárton*), Csik: 1681., Al-Csik: 1702.
(*Magyarós*), Maros: 1635.

SZÖRCSEY, Orbai: 1575., 1680., 1683.
(*Páké*), Orbai: 1635.
(*Szörcse*), Orbai: 1602., 1614., 1635.

- SZÓTS, Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Fel-Csik: 1685.
 (*Kőrös*), Orbai: 1614., 1635.
 (*Szépvíz*), Csik: 1681., Fel-Csik: 1702.
- SZURKOS (*Osdola*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
- TAMÁS (*Gyergyószentmiklós*), Gyergyó: 1702.
- TAMÁSFALVI (*Tamásfalva*), Orbai: 1614., 1635.
 (*Zágon*), Orbai: 1614., 1635.
- TAMÁSI, Maros: 1677., 1685.
 (*Bözöd*), Udvarhely: 1702.
 (*Hodgya*), primori rendi állását *Hodgyai* előnévvel Udvarhelyszék közgyűlése 1843. évi április hó 4-én igazolta.
- TAR (*Csegez*), Aranyos: 1642.
- TARCSAFALVI, Udvarhely: 1604., 1635.
 (*Szentmihály*), Udvarhely: 1614., 1627., 1702.
- TATÁR (*Csegez*), Aranyos: 1642.
 (*Dombró*), Aranyos: 1642.
- TÁLLYAI (*Székelykocsárd*), Aranyos: 1642.
- THOLDALAGI, Maros: 1636., 1685., 1691.
 (*Gelencze*), Orbai: 1614., 1635. A család 1744-ben grófi oklevelet kapott. Primori rendi állását *Nagyertsei és Gelenczei* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 62.737/1935. B. M. szám alatt igazolta.
 (*Koronka*), Maros: 1647.
 (*Szentbenedek*), Maros: 1635.
- THORDAI, Maros: 1677.
- THOROCZKAY (*Lázárfalva*), Al-Csik: 1702. A család 1733-ban bárói oklevelet kapott. Primori rendi állását *Thoroczkói és Lázárfalvi* előnevekkel a m. kir. belügyminiszter 24.755/1938. B. M. szám alatt igazolta.
- THURY, Orbai: 1680., 1683.
 (*Gyergyóalfalu*), Gyergyó: 1702.
 (*Tamásfalva*), Orbai: 1635., v. ö. Deák (*Tamásfalva*). Primori rendi állását *Tamásfalvi* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 53.412/1938. B. M. szám alatt igazolta.

- TIBÁLD, Sepsi: 1680., 1683.
(Kőröspatak), Sepsi: 1614., 1635.
- TIBOLDI, Udvarhely: 1635.
(Tibold), Udvarhely: 1627., 1702.
- TOLDALÁGI, I. Tholdalagi.
- TOLNAI, Maros: 1691.
- TOMBOLD, Maros: 1636.
(Bergenye), Maros: 1635.
(Szolokma), Udvarhely: 1602., 1614., 1627.
- TOMPA, Sepsi: 1680., 1683.
(Kisborosnyó), Sepsi: 1602., 1614., 1635.
- TOMPAI *(Demeterfalva)*, Maros: 1614., 1635.
- TORDAI, I. Thordai.
- TORMA *(Fiatfalva)*, Udvarhely: 1702.
- TOROCZKAY, I. Thoroczka.
- TÓTH, Maros: 1575., 1636., 1677.; 1685., 1691.
(Jobbágyfalva), Maros: 1602., 1603., 1614., 1635.
(Maksa), Kézdi: 1635.
(Maroszentgyörgy), Maros: 1602., 1614.
- TÓKÉS, Maros: 1636.
(Szentrontás), Maros: 1635.
- TÓKÉSI *(Veresmart)*, Aranyos: 1642.
- TÖRÖK, Udvarhely: 1635.; Sepsi: 1680., 1683., Kézdi: 1680.,
1683., 1691., Erdővidék: 1680., 1683.
(Alsótorja), Kézdi: 1602.
(Csikszentmihály), Csik: 1643.
(Décsfalva), Udvarhely: 1614., 1627.
(Felsősinfalva), Aranyos: 1642.
(Kadicsfalva), Udvarhely: 1614., 1627., 1702. Primori rendi
állását *Kadicsfalvi* előnévvel Udvarhelyszék közgyűlése 1843.
évi április hó 4-én, majd a m. kir. belügyminiszter
30.716/1933. B. M. szám alatt igazolta.
(Márkosfalva), Kézdi: 1635.
(Várdotfalva), Csik: 1643.

- TÖTÖRI (*Felsősinfalva*), Aranyos: 1642.
- TURY, I. Thury.
- TUSA, Kézdi: 1691.
- TUSON, Kászon: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Kászon: 1702.
- UGRON, Udvarhely: 1604., 1635.; Orbai: 1680., 1683.
 (*Abránfalva*), Udvarhely: 1614., 1627. Primori rendi állását
Abránfalvi előnévvel a m. kir. belügyminiszter 50.938/1932.
 B. M. szám alatt igazolta.
 (*Kovászna*), Orbai: 1614., 1635.
 (*Szentmihály*), Udvarhely: 1702.
- UKICHEVICH (*Kebeleszentivány*), Maros: 1603.
- UNGHVÁRI (*Veresmart*), Aranyos: 1642.
- VAGYAS (*Várfalva*), Aranyos: 1642.
- VAJAI (*Berekeresztúr*), Maros: 1603., 1635., v. ö. Deák (*Berekeresztúr*) és Keresztúri (*Berekeresztúr*).
- VAJDA (*Alsószentmihályfalva*), Aranyos: 1642.
- VAJNA, Kézdi: 1691., Orbai: 1680., 1683.
 (*Páva*), Orbai: 1635. Primori rendi állását *Pávai* előnévvel
 a m. kir. belügyminiszter 21.222/1936. B. M. szám alatt
 igazolta.
 (*Zágon*), Orbai: 1680., 1683.
- VASKA (*Dálnok*), Kézdi: 1602.
- VASS, Maros: 1636.
 (*Csittszentiván*), Maros: 1647.
 (*Gelencze*), Orbai: 1614., 1635.
 (*Kőröspatak*), Sepsi: 1614., 1635.
 (*Nagyajta*), Sepsi: 1635.
 (*Vaja*), Maros: 1614.
- VATAY (*Zalán*), Sepsi: 1614., 1635.
- VÁGÁSI, Udvarhely: 1635.
 (*Vágás*), Udvarhely: 1627., 1702.
- VÁRADI, Maros: 1575., 1677.

- VÁRFALVI (*Várfalva*), Aranyos: 1642.
- VÁRHEGYI (*Czófalva*), Orbai: 1614., 1635.
- VÁRÓ (*Bágyon*), Aranyos: 1642. Primori rendi állását *Bágyoni* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 48.308/1935. B. M. szám alatt igazolta.
- VERESS, Sepsi: 1680., 1683., Kézdi: 1680., 1683., 1691., Csik: 1681., Csik-Gyergyó-Kászon: 1683., Al-Csik: 1685., Fel-Csik: 1685.; Maros: 1677.
 (*Árkos*), Sepsi: 1614., 1635.
 (*Csikcsekefalva*), Al-Csik: 1702.
 (*Csikdelne*), Csik: 1681.
 (*Csikszentlélek*), Csik: 1643., 1658., 1681., Al-Csik: 1702.
 (*Csikszensimon*), Csik: 1643. 1658., 1681., Al-Csik: 1702.
 Primori rendi állását *Csikszensimoni* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 14.974/1936. B. M. szám alatt igazolta.
 (*Csiktaplocza*), Fel-Csik: 1702.
 (*Dálnok*), primori rendi állását *Dálnoki* előnévvel a m. kir. belügyminiszter 84.724/1934. B. M. szám alatt igazolta.
 (*Gelencze*), Orbai: 1614., 1635.
 (*Kézdipolyán*), Kézdi: 1602., 1614., 1635.
 (*Várdotfalva*), Fel-Csik: 1702.
 (*Zoltán*), Sepsi: 1635.
- VÉGH (*Felsőcsernáton*), Kézdi: 1614., 1635.
- VÉKONY, Maros: 1636.
- ZAKARIÁS, Orbai: 1683.
- ZAVAR (*Csikmadaras*), Fel-Csik: 1614.
- ZELEMÉRI, Maros: 1575.
 (*Náznánfalva*), Maros: 1635.
- ZÓLLYA (*Bágy*), Udvarhely: 1702.
 (*Recsenyéd*), Udvarhely: 1702.
- ZÓLYOMI (*Földvár*), Aranyos: 1642.
 (*Veresmart*), Aranyos: 1642.
- ZONDA, Sepsi: 1680., 1683.
 (*Illyefalva*), Sepsi: 1602.
 (*Kézdipolyán*), Kézdi: 1614., 1635.
 (*Szotyor*), Sepsi: 1614., 1635.
- ZSIGMOND, I. Sigmund.

Források

¹ Az 1608. évi kor. u. I. t. c. 8. §-a a magyarországi főnemesi rend tagjainak az országgyűlésen való személyes megjelenési jogát iktatta törvénybe, míg egyéb nemeseknek csak képviselő útján volt joguk arra. Az erdélyi és a székely főnemeseket az erdélyi országgyűlésen való személyes megjelenés joga nemesi rendi állásuk és születésük alapján nem illette meg, mert ott a királyi hivatalosokat az 1791. évi erdélyi XI. t. c. b. pontjában és az 1791. évi erdélyi XVII. t. c. 1. §-ában lefektetett elvek szemmel tartásával válogatták össze és hívták meg az országgyűlésre. Az erdélyi és a székely főnemeseknek nem volt a magyarországiakhoz hasonló joguk ilyen királyi meghívólevelek igénylésére, mert az erdélyi fejedelemségben ezeket a fő kormányzók előterjesztésére csak a *fejedelem tetszéséből* lehetett kapni és kizárólag azoknak adták, akiket nemcsak az ország, hanem a *fejedelem ügyeinek tárgyalására* is alkalmasoknak tartottak; v. ö. Az 1790—1791. évi erdélyi országgyűlés jegyzőkönyve 194.

² A mohácsi vész után magyar és erdélyi főnemesi rangot nyert bárói, grófi és hercegi családok sorában mintegy ezer családnév szerepel, melyek közül kb. háromszáznegyven él kb. hatszázhatvan pedig kihalt. E számban nem foglaltatnak benn a számos esetben ugyanazon család különböző ágai részére különböző időben adott rangemelések; s nincsenek benne azok az ősi magyar főnemes családok, amelyek a mohácsi vészben vagy már azt megelőzően kihaltak.

³ A székelyekre vonatkozó tudományos irodalmat l.: Thúry József „A székelyek eredete“ Erdélyi Múzeum 1898. évf. 65—87., 138—163., 195—216., 241—247.; Thúry József: „Mégegyszer a székelyek eredetéről“ Erdélyi Múzeum 1899. évf. 257—275., 331—348., 424—432.; Csutak Vilmos: „Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum ötvenéves jubileumára“ 686—714.; Szádeczky-Kardoss Lajos: „A székely nemzet története és alkotmánya“ 8—9.; Sándor Imre: „A székelyek letelepülése“ 77—86.; Endes Miklós: „Erdély három nemzete és négy vallása autonómiájának története“ IX—X. és 9—29.; Németh Gyula: „A székelyek eredetének kérdése“ Századok 1935. évf. 129—156.; szerzőtől: „A székely nemesi rendi társadalom“ 76—88.

⁴ Krónikájának 50-ik fejezete.

⁵ Krónikája I. könyve IV. fejezetének 6. §-a.

⁶ A Csiglamező helyének meghatározásánál Lenk Ignac: „Siebenbürgens geogr., topogr., statist., hydrogr. und orogr. Lexicon“ c. négykötetes művének *Zigla* címszó alatti adataira is figyelmem voltam.

⁷ Hóman Bálint: „Magyar Történet“ I. 75.

⁸ Nagyobb tömegben való vándorlásra hazánkban a honfoglalást követő századokban is találunk példákat, amikor pl. a szászok és a kunok vonultak keresztül az országon és telepedtek le.

⁹ Hóman: id. m. I. 74—75.

¹⁰ Innen ragadhatott a különféle őrszolgálatot teljesítőkre egyes helyeken a *székely* elnevezés, mely Abauj és Bereg vármegyékben a XVII. és XVIII. században még használatos volt, v. ö. Erdélyi Múzeum 1898. évf. 77—82.

¹¹ Szabó Károly és Szádeczky Lajos: „Székely Oklevéltár“ III. 140.; Kolosvári Sándor és Óvári Kelemen: „A magyar törvényhatóságok jogszabályainak gyűjteménye“ I. 8.; Hármaskönyv III. Rész 4. Cím bevezetés.

¹² A székely székek által kiadott székely nemesi bizonyágleveleket a magyarországi és az erdélyi törvényhatóságok mindig kihirdették és a hozzájuk költöző székelyeket a kétségtelen nemesek jegyzékébe felvették.

¹³ Országos Levéltár: m. kir. udv. kanc., conc. exped. 70. e Dec/1750. sz. ügyirat: a Gyergyószékből Csongrád vármegyébe származott Blásky András ügye.

¹⁴ Szabó—Szádeczky: id. m. III. 2—4.: V. István király megparancsolta a székelyeknek, hogy Lőrincet és fiát Szederjes és Szentkereszt nevű örökölt falvaikkal együtt fogadják be maguk közé, ezt azonban a székelyek nem teljesítették, v. ö. Századok 1880. évf. 497.

¹⁵ Legrégibb okirati emléke 1344-ből: Szabó—Szádeczky: id. m. I. 51.

¹⁶ Ilyenek pl.: Szabó—Szádeczky id. m. I. 306—308., 313—316., II. 119—126.; Kolosvári—Óvári id. m. I. 13—28.; Barabás Samu „Székely Oklevéltár“ 218—221.

¹⁷ Szabó—Szádeczky id. m. I. 70., 338.

¹⁸ Hármaskönyv III. Rész 4. Cím; Szabó—Szádeczky id. m. I. 163., 338.

¹⁹ Hármaskönyv III. Rész 4. Cím; Szabó—Szádeczky id. m. III. 99.

²⁰ Szabó—Szádeczky id. m. I. 269.

²¹ A névszerint ismert első székely ispán Szoboszló fia

Bagomér volt, aki 1235. előtt viselte e méltóságot: Szabó—Szádeczky id. m. I. 7.

²² 1498. évi XXI. t. c.

²³ Hármaskönyv I. Rész 94. Cím.

²⁴ Báthory Istvántól II. Apafi Mihályig minden választott fejedelem viselte.

²⁵ Országos Levéltár: erd. udv. kanc. 399/1742. sz. ügyirat: Mária Terézia 1742. évi július hó 20-án kelt fejedelmi leiratában a székely nemzet kérésére elrendelte, hogy a *comes Siculorum* cím egyéb címei közé felvétessék.

²⁶ 1868. évi XLIII. t. c. 17. §.

²⁷ Hármaskönyv III. Rész 4. Cím; I. Ferdinánd 1554. évi oklevele: Szabó—Szádeczky id. m. II. 112—114.; az erd. udv. kancellárnak 435/1843. számú felségelőterjesztése, melyet V. Ferdinánd 1843. évi január hó 29-én elfogadott; a belügyi, pénzügyi és igazságügyi minisztereknek 10.598/1868. B. M. számú felségelőterjesztése, melyet I. Ferenc József 1869. évi február hó 16-án elfogadott.

²⁸ 1868. évi XLIII. t. c. 10. §.; 1876. évi XII. t. c.

²⁹ II. Endre 1224-ben kelt kiváltságlevele (*Andreanum*) szerint évenként ötszáz ezüst márkát fizettek.

³⁰ Szabó—Szádeczky id. m. I. 307., 313., 338., II. 31., 108, V. 49., 124.; Barabás id. m. 218.

³¹ Szabó—Szádeczky id. m. I. 148.

³² Szabó—Szádeczky id. m. III. 3.

³³ Szabó—Szádeczky id. m. I. 56.

³⁴ Szabó—Szádeczky id. m. I. 70.; Barabás id. m. 33., 396. .

³⁵ A nemzetségek és ágak neveit nem tárgyalom; csak annyit jegyzek meg, hogy birtokomban van a Bodor család 1509. évi eredeti oklevelének fényképmásolata, melyből kétségen kívül megállapítható, hogy a tisztségviselési joggal bíró székelyek közös neve *agyszáz* (Agzaz), s Sepsiszékbén az egyik ág neve *Koroneza* volt. A kérdéses oklevél 1782. évi kir. táblai átiratába tehát tévesen került az *Aghaz* szó *Agzaz* helyett (v. ö. Szabó—Szádeczky id. m. III. 44., 170-175.). Az *agzaz* szó értelmére l.: „Magyar történelmi emlékek“ II. oszt. Irók. III. 287.

³⁶ Hármaskönyv III. Rész 4. Cím bevezetés; Szabó—Szádeczky id. m. II. 78-79., 139-142.

³⁷ Szabó—Szádeczky id. m. I. 307., II. 282.; Barabás id. m. 219.

³⁸ Approbata Constitutio III. Rész 76. Cím 1. §.; Jakab Elek és Szádeczky Lajos „Udvarhely vármegye története“ 380.

³⁹ A székely örökségek sajátos jellegét az 1853. május 29-én

kelt erdélyi ősiségi nyiltparancs szüntette meg.

⁴⁰ Hármaskönyv I. Rész 7. Cim bevezetése és I. §., I. Rész 17. Cim 7. §.

⁴¹ Szabó-Szádeczky id. m. I. 162-164., II. 119-127. 20-23. §-ok, IV. 261-263., VI. 133-135.; Kolosvári-Óvári id. m. I. 1—2., 19-28. 20-23. §-ok; Approbata Constitutio III. Rész 76. Cim 12. §. 4. pont.

⁴² Jakab-Szádeczky id. m. 361.

⁴³ Szabó-Szádeczky id. m. I. 220-221. A „tria genera Siculorum“ már 1339-ben okiratban előfordult (Szabó-Szádeczky id. m. I. 48.), s ezt a három rendre vonatkoztatták, v. ö. Szabó-Szádeczky id. m. II. 80.; „Magyar történelmi emlékek“ II. oszt. Irók. III. 286-287.

⁴⁴ Ezt megelőzően *primipilatus*nak az olyan székely örökséget mondták, mely alapul szolgálhatott a főhadnagyi tisztségnek a nemek és ágak sorrendje szerinti viselésére, a primipilus pedig a szék főhadnagya volt. V. ö. Szabó-Szádeczky id. m. I. 288., III. 27., 83., 129.; Barabás id. m. 179., 182.; Kolosvári-Óvári id. m. I. 4.; Történelmi Tár 1900. évf. 136.

⁴⁵ V. László király 1453-ban *Hunyadi* Jánosnak grófságot ad (Gróf Teleki József „Hunyadiak kora Magyarországon“ X. 347-356.); Mátyás király 1483-ban Lindvai *Bánffy* Miklósnak és Jakabnak főnemesi oklevelet ad (u. o. XII. 238-240.); II. Ulászló király 1506. körül *Podmaniczky* Jánosnak báróságot ad (Turul IX. 58., XXIV. 18.); Erdélyben Báthory István fejedelem 1582-ben *Wesselényi* Ferencnek adott báróságot (Genealógiai Füzetek I. 138.).

⁴⁶ Bornemisza és Werner 1552. évi kir. biztosi megbízatása: Szilágyi Sándor „Erdélyi Országgyűlési Emlékek“ I. 403-404.

⁴⁷ „Siculi in communi omnes sunt nobiles, et ab omnibus contributionibus exempti, sed distributi tamen in tres ordines, quorum qui praecipui sunt, vocantur nobiles, qui quasi baronum at patritiorum loco habentur. Alii vocantur lingua eorum Lófű Székelyek, ipsi latine primipilos vocant, qui quasi equestris sunt ordinis. Reliqui sunt ceu plebei, omnes tamen, ut dictum est, nobiles“, v. ö. Szabó-Szádeczky id. m. II. 100.; Az 1790-1791. évi erdélyi országgyűlés jegyzőkönyve 342.

⁴⁸ I. Lipót király a Remetei *Veres* és a Remetei *Bakos* családokat 1703-ban a lófőrendbe emelte (Országos Levéltár: Erdélyi Kir. Könyv V. 101. 104.). Ezek az oklevelek a magyar szent korona által adományozott megmásíthatatlan és kétségbe vonhatatlan rendi privilégiumok, melyeknek rendelkező részében a

király kifejezetten megmondja, hogy az adományosokat és ivadékaikat melyik rendbe veszi fel.

⁴⁹ Az 1790-1791. évi erdélyi országgyűlés jegyzőkönyve 460.

⁵⁰ Országos Levéltár: erd. udv. kanc. 435/1843. sz. ügyirat.

⁵¹ Országos Levéltár: miniszteri oszt. 10.598/1868. B. M. sz. ügyirat, a 9.422/1873. B. M. sz. ügyirathoz csatolva.

⁵² Approbata Constitutio III. Rész 76. Cím 4. §.; Szilágyi Sándor id. m. XVI. 606-607.; Az 1790-1791. évi erdélyi országgyűlés jegyzőkönyve 460., 543.; Országos Levéltár: erd. udv. kanc. 807/1845. sz. ügyirat.

⁵³ Az 1790-1791. évi erdélyi országgyűlés jegyzőkönyve 647.

⁵⁴ Szadó-Szádeczky id. m. I. 121.

⁵⁵ Szabó-Szádeczky id. m. III. 58.

⁵⁶ Szabó-Szádeczky id. m. III. 83.; Kolosvári-Óvári id. m. I. 3.; Történelmi Tár 1900. évf. 136.

⁵⁷ Szabó-Szádeczky id. m. III. 82.; Kolosvári-Óvári id. m. I. 2.; Történelmi Tár 1900. évf. 135.

⁵⁸ Szabó-Szádeczky id. m. I. 220-221.

⁵⁹ Barabás id. m. 220.

⁶⁰ „praecipui. . *nobiles*, qui quasi baronum aut patritiorum loco habentur“: Szabó-Szádeczky id. m. II. 100.; Az 1790-1791. évi erdélyi országgyűlés jegyzőkönyve 342. A székely rendijegyzőkönyvbe *nobiles* gyűjtőszó alá összeírt személyeket primoroknak főrendeknek kell tekinteni, v. ö. az erd. udv. kancelláriának V. Ferdinánd 1845. évi január hó 25-én kelt legfelsőbb elhatározásával elfogadott felségelöterjesztésével: Országos Levéltár: erd. udv. kanc. 807/1845. sz. ügyirat.

⁶¹ Szabó-Szádeczky id. m. II. 123., 271-276., 282-285., 321., V. 110.; 1614. évi csikszéki rendijegyzőkönyv.

⁶² Szabó-Szádeczky id. m. II. 195.

⁶³ Szabó-Szádeczky id. m. II. 238., 321., 327.

⁶⁴ Szilágyi Sándor id. m. II. 504.; Benkő József „Transsilvania“ II. kiad. I. 417-418.; Szádeczky Lajos „A székely határórség szervezése“ 653.; Approbata Constitutio III. Rész 76. Cím 10. §.; a már idézett 10. 598/1868. B.M. sz. miniszterközi felségelöterjesztés.

⁶⁵ 1490. évi t. c. 1. §.; Országos Levéltár: Dipl. oszt. 19.658.

⁶⁶ Szabó-Szádeczky id. m. I. 63., II. 194., V. 81.; Szilágyi Sándor id. m. II. 123.; Approbata Constitutio III. Rész 76. Cím 12. §.

⁶⁷ Országos Levéltár: m. kir. udv. kanc. 781/1781. sz. és erd. udv. kanc. 289/1781. sz. ügyirat.

⁶⁸ Szabó Szádeczky id. m. I. 220., VI. 176-178.

⁶⁹ Szabó-Szádeczky id. m. I. 221.

⁷⁰ Szabó-Szádeczky id. m. IV. 141.

⁷¹ 1764-1765. évi V. t. c.

⁷² Szabó-Szádeczky id. m. I. 220-221.

⁷³ Szabó-Szádeczky id. m. V. 100.

⁷⁴ V. ö. a 47 sz. forrásjegyzettel és a Hármaskönyv III. Része 4. Címének bevezetésével. Az 1562. évi segesvári t. c. az udvarhelyszéki, marosszéki, esikszéki, gyergyószéki, kézdíszéki, sepsiszéki és orbaiszéki gyalogrendbeli székelyeket, akik a király ellen fellázadtak, a kincstár jobbágyaivá tette, amit így fejezett ki: „az székely község mi (t. i. a király) szabad birodalmunk alatt legyen“, v. ö. Szabó-Szádeczky id. m. II. 163. és Szilágyi Sándor id. m. II. 203. Az ekkor jobbágyokká tett székelyek azonban 1601. évi december hó 31-én visszakapták korábbi szabadságukat, v. ö. Szabó-Szádeczky id. m. IV. 150-154., V. 168-171. Az aranyoszékiek nem vettek részt a lázadásban s nem is részesültek büntetésben.

⁷⁵ „Primores seu potiores Siculos nominari decrevit in perpetuum“. Országos Levéltár: Kolozsmon. konv. 1569-1570. évi Kir. Könyv 103.; v. ö. Szabó-Szádeczky id. m. II. 266.

⁷⁶ Országos Levéltár: Magyarorsz. Kir. Könyv. LIII. 477. lap 11. §.; erd. udv. kanc. 3.583/1786. sz. ügyirat.

⁷⁷ „Decernentes expresse, ut a modo in posterum iidem Joannes et Petrus Marton, heredesque et posteritates ipsorum universi, veri primores habeantur et reputentur, iidemque iuribus, libertatibus, prerogativis et immunitatibus, quibus ceteri primores, utcumque de iure vel consuetudine utuntur, fruuntur, gaudent, uti, frui, et gaudere possint et valeant“. Országos Levéltár: Kolozsmon. konv. 1569-1570. évi Kir. Könyv 238.; közölve: Szabó-Szádeczky id. m. II. 296-297.

⁷⁸ Országos Levéltár: Kolozsmon. konv. 1569-1570. évi Kir. Könyv 75.

⁷⁹ „Decernentes expresse, ut a modo deinceps iidem Nicolaus et Thomas Balassy, heredesque et posteritates eorum universi, veri primipili habeantur, et reputentur, iidemque omnibus libertatibus, iuribus et immunitatibus, quibus ceteri primipili, de iure vel consuetudine utuntur, fruuntur et gaudent, uti, frui et gaudere possint et valeant“. Országos Levéltár: Kolozsmon. konv. 1569-1570. évi Kir. Könyv 99.; közölve: Szabó-Szádeczky id. m. II. 247-248.

⁸⁰ Szabó-Szádeczky id. m. V. 123., 340.

⁸¹ Országos Levéltár: Gyulafehérv. kápt. Kir. Könyv I. 34-35.
⁸² „in coetum ac numerum verorum primorum“, v. ö. Országos Levéltár: Kolozsmon. konv. 1569-1570. évi Kir. Könyv 238. Szabó-Szádeczky id. m. II. 296-297.

⁸³ „in coetum ac numerum verorum primipilorum“, v. ö. Országos Levéltár: Kolozsmon. konv. 1569-1570. évi Kir. Könyv 233-234.; Szabó-Szádeczky id. m. II. 291-292.

⁸⁴ „in coetum ac numerum verorum peditum pixidariorum“, v. ö. Országos Levéltár: Gyulafehérv. kápt. Kir. Könyv XXVI. 77-78.

⁸⁵ Szabó-Szádeczky id. m. I. 220-221.

⁸⁶ A m. kir. belügyminisztérium a 35.949/1933. és a 61.044/1938. B. M. sz. ügyiratokon, valamint az Országos Levéltár a 475/1934. és az 1280/1938. O. L. sz. ügyiratokon azt az egymással egyező álláspontot foglalták el, hogy az 1703. év utáni székelyföldi összeírások a primori rendi állás igazolásának jogi kútfőitül nem fogadhatók el, mert ezek az összeírások már nem tekinthetők kétségtelen bizonyossággal valódi székely rendijegyzőkönyveknek.

⁸⁷ Szabó-Szádeczky id. m. II. 194. és 195. Primorok a 194. és 195. lapokon. — E jegyzőkönyv keltét illetőleg l. a 112. sz. forrásjegyzetet.

⁸⁸ Szabó-Szádeczky id. m. V. 284. Primorok az egyes községeknél.

⁸⁹ Genealogiai Füzetek X. 9., 45., 69. Primorok a 9. lapon.

⁹⁰ Országos Levéltár: Gróf Teleki család levéltára, 1614. évi székely rendijegyzőkönyv 72. Primorok az egyes községeknél.

⁹¹ Országos Levéltár: Gyulafehérvári kápt., Udvarhelyszéki rendijegyzőkönyv. Primorok az egyes községeknél. — E jegyzőkönyv 1635. évi átiratban maradt fenn, melynek a végén levő összegezésből s Jakab Elek és Szádeczky Lajos „Udvarhely vármegye története“ című műve 332-333. lapjain közölt adatokból megállapítható, hogy 1627-ben kelt.

⁹² Országos Levéltár: Gyulafehérvári kápt. Udvarhelyszéki rendijegyzőkönyv. Primorok a rendijegyzőkönyv elején.

⁹³ Országos Levéltár: Erd. Főkormánysház, I. 1. kötet 776. Primorok az egyes községeknél.

⁹⁴ Szabó-Szádeczky id. m. II. 194. Primorok a 194. s köv. lapokon. — E jegyzőkönyv keltét illetőleg l. a 112. sz. forrásjegyzetet.

⁹⁵ Szabó-Szádeczky id. m. V. 177. Primorok az egyes községeknél.

⁹⁶ Országos Levéltár: Gróf Teleki család levéltára, 1614. évi

székely rendijegyzőkönyv 179. Primorok az egyes községeknél.

⁹⁷ Országos Levéltár: Erd. Főkormányshék, I. 2. b. kötet. Primorok az egyes községeknél és a kötet elején.

⁹⁸ Országos Levéltár: Erd. Főkormányshék, I. 1. kötet 1146. Sepsiszéki primorok az 1146. s köv. lapokon, kézdiszéki primorok az 1149. s köv. lapokon, orbaiszéki primorok az 1153. s köv. lapokon, erdővidéki primorok az 1149. lapon.

⁹⁹ Országos Levéltár: Erd. Főkormányshék, I. 1. kötet 362. Sepsiszéki primorok a 373. s köv. és 462. s köv. lapokon, kézdiszéki primorok a 406. s köv. és 507. s köv. lapokon, orbaiszéki primorok az 563. s köv. lapokon, erdővidéki primorok a 362. és 439. lapokon. — E jegyzőkönyv az 1683. évi bécsi táborozás alkalmából készült.

¹⁰⁰ Genealogiai Füzetek IX. 73., 102., 126. Kézdiszéki primorok a 73. s köv. lapokon.

¹⁰¹ Szabó-Szádeczky id. m. II. 269. Primorok az egyes községeknél. — E jegyzőkönyv keltét illetőleg elfogatható a Szabó-Szádeczky id. m. II. kötetének 277. lapján közölt megállapítás.

¹⁰² Szabó-Szádeczky id. m. II. 194. Primorok a 194. lapon.— E jegyzőkönyv keltét illetőleg l. a 112. sz. forrásjegyzetet.

¹⁰³ Szabó-Szádeczky id. m. V. 216. és 220. Primorok az egyes községeknél.

¹⁰⁴ Szilágyi Sándor id. m. XVII. 430. Gyergyószéki primorok az egyes községeknél.

¹⁰⁵ Országos Levéltár: Gróf Teleki család levéltára, 1614. évi székely rendijegyzőkönyv 407. Primorok az egyes községeknél.

¹⁰⁶ Országos Levéltár: Erd. Főkormányshék, I. 1. kötet 1. Primorok az egyes községeknél.

¹⁰⁷ Genealogiai Füzetek IX. 15., 47. Primorok a 18. s köv. lapokon.

¹⁰⁸ Országos Levéltár: Erd. Főkormányshék, I. 1. kötet 923. Csikszéki primorok a 923. s köv. lapokon, gyergyószéki primorok a 927. lapon, kászonszéki primorok a 927. lapon.

¹⁰⁹ Országos Levéltár: Erd. Főkormányshék, I. 1. kötet 199. és 270. Primorok a 199. s köv. és 360. s köv. lapokon. — E jegyzőkönyv az 1683. évi bécsi táborozás alkalmából készült.

¹¹⁰ Országos Levéltár: Erd. Főkormányshék I. 1. kötet 163. Al-csikszéki primorok a 168. lapon, fel-csikszéki primorok a 163. lapon.

¹¹¹ Országos Levéltár: Erd. Főkormányshék, I. 1. kötet 825. Primorok az egyes községeknél.

¹¹² Szabó-Szádeczky id. m. II. 194. Primorok a 194. lapon. —

Barabás id. m. 302. Primorok a 302. lapon. — E két forrás összetevése alapján megállapítható, hogy a jegyzőkönyv 1575-ben kelt.

¹¹³ Szabó-Szádeczky id. m. V. 270. Primorok az egyes községeknél.

¹¹⁴ Szabó-Szádeczky id. m. V. 244., Szilágyi Sándor id. m. XVII. 410. Primorok az egyes községeknél.

¹¹⁵ Országos Levéltár: Gróf Teleki család levéltára, 1614. évi székely rendijegyzőkönyv 1. Primorok az egyes községeknél.

¹¹⁶ Országos Levéltár: 1635. évi marosszéki rendijegyzőkönyv. Primorok az egyes községeknél.

¹¹⁷ Országos Levéltár: Erd. Főkormányzszék, I. 3. kötet 1. Primorok az 1. s köv. lapokon. — Erd. Főkormányzszék, I. 4. kötet 1. Primorok az 1. s köv. lapokon.

¹¹⁸ Országos Levéltár: Erd. Főkormányzszék, I. 3. kötet 43., I. 4. kötet 20. Primorok az egyes községeknél.

¹¹⁹ Országos Levéltár: Erd. Főkormányzszék, I. 3. kötet 76. Primorok a 76. s köv. lapokon.

¹²⁰ Országos Levéltár: Erd. Főkormányzszék, I. 3. kötet 164. Primorok a 164. s köv. lapokon.

¹²¹ Országos Levéltár: Erd. Főkormányzszék, I. 3. kötet 210. Primorok a 210. s köv. lapokon.

¹²² Országos Levéltár: Erd. Főkormányzszék, I. 5. kötet és I. 6. kötet. Primorok az egyes községeknél.

¹²³ Országos Levéltár: m. kir. udv. kanc. 9.311/1804. sz. és erd. udv. kanc. 1.286/1810. sz. ügyiratok.

¹²⁴ Szabó-Szádeczky id. m. I. 220-221.; Szilágyi Sándor id. m. V. 400-401., X. 481., XI. 231, 232., XV. 174., XVI. 374-377., 540-543., XVIII. 319., 392-393.; Approbata Constitutio III. Rész LXXVI. Cim 20. §.

¹²⁵ Az Approbata Constitutio III. Rész 76. Cimének 20. §-a értelmében rendiszemlék tartását a fejedelmek, vagy a székelyek generálisai, avagy az egyes székek főtisztjei (főkapitányai és főkirálybirái) rendelhették el.

¹²⁶ Bajorországban és Württembergben a mult században számos családnak elismerték az önkényesen felvett bárói (Freiherr) rangját azon az alapon, hogy azt néhány nemzedék használta, bár arról szóló adománylevelük sem korábban, sem az elismerés alkalmával nem volt; ilyen családok pl.: *Bettendorff, Botzheim, Brand, Eberz, Feilitzsch, Gabsattel, Jeetze, Kesling, Lülgenau, Neubeck, Reichlin, Rotenhan, Sazenhofen, Schertel, Sternenfels, Stetten*, stb. (v. ö. Gothaisches Genealogisches Taschenbuch der Freiherrlichen Häuser). E családok maguk kezdték viselni a bárói

cimet, s ahhoz csak utólag kapták meg a hivatalos hozzájárulást. Ezzel szemben a székely rendijegyzőkönyvek hiteles bizonyítékát szolgáltatják annak, hogy azok a székely családok, melyek primori vagy lófői oklevelet nem tudnak felmutatni, magasabb rendi állásukkal már 1703. előtt bírtak, s azt a *fejedelem vagy helyettese és a székely nemzeti közösség* már akkor hivatalosan megállapította. V. ö. a 86. sz. forrásjegyzettel.

¹²⁷ „Régi östől maradott lófők“: Szabó-Szádeczky id. m. II. 108.; lófők, kik „igaz gyökér szerint lófő ősöktől származtának“: Szilágyi Sándor id. m. II. 118., 123. A fejedelmek a primori és lófői rendi állást *mindkétnemű* (férfi és női) leszármazókra kiterjesztették, pl.: Balogh-cs. 1569. (Országos Levéltár: Kolozsmon. konv. 1569-1570. évi Kir. Könyv 103); Gálfalvi Nagy-cs. 1606. (Szabó-Szádeczky id. m. IV. 170-172.); Ákosfalvi Isha-cs. 1609. (Országos Levéltár: Gyulafehérv. kápt. Kir. Könyv VI. 411.); Ákosfalvi Székely-cs. 1609. (u. ott VI. 412.); Kézdivaksafalvi Kelemen-cs. 1630. (u. ott XVI. 141-142.); Szentgerliczei Gál-és Harasztkeréki Incze-cs. 1630. (u. ott XVI. 142.); Székelyudvarhelyi Lakatos-cs., melyben két Katalin nevű családtag külön is megnevezetett, 1631. (u. ott XVI. 226.). Amikor a fejedelmek székelynek adtak erdélyi nemesi oklevelet, vagy lófőséget adományoztak, olyankor az adományost a lófő- vagy gyalogrendben illetve szabadszékelyként *születettnek* (in qua natus est) mondták.

¹²⁸ V. ö. szerzőnek „A nemesség, előnév és cimere igazolása“ című értekezésével, Ország-Világ 1935. évf. 30-34. számok.

¹²⁹ Magyarországi Rendeleték Tára 1934. évf. 1475-1476.; Belügyi Közlöny 1934. évf. 780-781.

¹³⁰ Magyarországi Rendeleték Tára 1933. évf. 2784-2786.; Belügyi Közlöny 1933. évf. 718-720.

¹³¹ A névsorban számos olyan család szerepel, melynek csak egyes ágai emelkedtek a primori rendbe, míg egyéb ágai más rendhez tartoztak.

¹³² Az 1680-ban és 1683-ban szereplő Pál a 29.710/1938. B. M. számú ügyirat szerint az Árkosi és Pákéi Bedeóházy családhoz tartozott.

¹³³ Az 1636-ban szereplő György a 29.712/1938. B. M. számú ügyirat szerint az Iszlói Iszlay családhoz tartozott.

¹³⁴ Az 1635-ben, 1636-ban és 1647-ben szereplő János, az 1677-ben szereplő János, az 1677-ben, 1685-ben és 1691-ben szereplő Mihály, s az 1691-ben szereplő László a 45.969/1932.

B. M. számú ügyirat szerint az Ákosfalvi Szilágyi családhoz tartozott.

¹³⁵ Az 1685-ben és 1691-ben szereplő Miklós a Sámsondi Szilágyi családhoz tartozott, v. ö. Országos Levéltár: Ákosfalvi Szilágyi család levéltára, 1684. évi november hó 22-én kelt okirat.
